

Met open armen

WERKGROEP EERSTE COMMUNIE
onder leiding van
Patricia Cerstiaens

Handleiding
eerste leerjaar

VAN IN

Inhoud

Inleiding	3
Brief aan de ouders	9
Bijeenkomst 1: Zo zie ik eruit!	10
Bijeenkomst 2: Welkom bij Jezus	18
Bijeenkomst 3: Ik ben gedoopt.	25
Bijeenkomst 4: Welkom in de kerk	36
Bijeenkomst 5: Jezus roept mij!	43
Bijeenkomst 6: Ik volg Jezus.	49
Bijeenkomst 7: Ik doe mijn eerste communie.	54
Bijeenkomst 8: Dank je wel!	58

Inleiding

(Voor het eerst) eucharistie vieren

De eerste communie is geen sacrament op zich, de eucharistie (waar het eigenlijk om gaat) is dat wel. In de viering nemen de eerste-communicanten voor het eerst volwaardig deel aan de eucharistie. Zij worden uitgenodigd om dat vanaf dan verder te blijven doen.

Die eerste volwaardige deelname aan de eucharistie hoort bij wat we in het christendom de 'initiatiesacramenten' noemen. Dat zijn de sacramenten die de inwijding in het christelijk geloof met een rite omkaderen: het doopsel, de (eerste) eucharistie en het vormsel. Na die initiatie worden de ingewijden als 'volwassen' christenen beschouwd.

De eucharistie is een symbool van Gods nabijheid in woorden en gebaren. Die nabijheid van God heet 'Ik-zal-er-zijn' en wil een verbond met mensen aangaan. Eigen aan de verbintenis is dat God het verbond aanbiedt en mensen vrij kunnen kiezen of ze het al dan niet aanvaarden.

Eucharistie is een Grieks woord en betekent 'dankzegging': God danken om het leven en de wereld, voor de hoop en het vertrouwen, voor het verbond.

Communie (communio in het Latijn) betekent letterlijk 'gemeenschap'. Te communie gaan betekent dan: bewust de stap zetten naar de gemeenschap met Jezus en Zijn Kerk. Door de communie te ontvangen, drukt de christen uit dat hij de gemeenschap, waartoe niemand hem kan dwingen, als gave ontvangt.

Een heel leven lang kiezen

Als het verbond met God een aanbod is, kunnen ouders ervoor kiezen hun kind te laten dopen en het daardoor de opdracht meegeven om te leven als christen.

Zo begint de 'levenstocht' die geregeld langs belangrijke kruispunten gaat: plaatsen waar de mens opnieuw kiest welke weg hij zal inslaan. De eerste communie kan zo'n 'kruispunt' zijn. Ouders en kinderen maken een eerste (beperkte) keuze en zien rondom hen vele anderen die dezelfde keuze maken en met hen gemeenschap (communio) willen vormen. Daarbij worden ze geconfronteerd met anderen die die keuze eventueel niet maken!

Ouders en kinderen die voor de eerste communie kiezen, kunnen samen verdergaan, misschien naar het volgende kruispunt met een nieuwe keuze: het vormsel. Zo zullen er in het leven van christenen eventueel nog kruispunten (sacramenten) komen: het huwelijk of het priesterschap, de verzoening en de ziekenzalving.

Dat alles betekent – meer dan ooit – dat wie de eerste communie wil vieren, daarvoor gekozen heeft. Noch de school, noch de Kerk kan ouders verplichten: dat 'iedereen toch zijn/haar eerste communie viert', is niet evident meer.

De eerste communie moet voorbereid worden.

De eerste deelname aan de eucharistie, de eerste communie, vraagt voorbereiding. Dat is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van ouders, parochie én school.

De ouders maken een bewuste keuze voor hun kind. Ze willen het de volgende stap laten zetten in de christelijke geloofsgroei en zijn bereid die stap mee te ondersteunen.

De parochie (de pastor) is de eindverantwoordelijke voor de organisatie van de eerste communie, de voorbereiding van de kinderen en hun ouders en de viering.

Men kan de school uitnodigen om ondersteuning te bieden bij de voorbereiding van de kinderen. Dat kan in de klas (binnen de godsdienstlessen) gebeuren, maar altijd vanuit een gedeelde verantwoordelijkheid met de parochie en de ouders.

Materiaal voor de drie partners

In de school: aansluitend bij Tuin van Heden als godsdienstmethode

Wij willen de leerkrachten die 'Tuin van Heden' als godsdienstmethode gebruiken, een daadwerkelijke ondersteuning bieden voor de specifieke voorbereiding van de eerste communie. Daarom bieden wij in deze handleiding concreet materiaal aan dat de leerkracht in zijn/haar klas kan gebruiken. Immers, vanuit Tuin van Heden kunnen linken gelegd worden naar het feest van de (eerste) eucharistie.

Niet in alle bisdommen is het aandeel van de voorbereiding op school even groot.

In sommige bisdommen wordt de eerste communie in het tweede leerjaar gevierd (al dan niet na een tweejarige voorbereiding), in andere bisdommen in het eerste leerjaar.

Voor de concrete aanpak daaromtrent verwijzen we naar de situatie ter plaatse.

Omdat de situatie zo verschilt van streek tot streek, bieden wij materiaal aan voor het eerste én/of het tweede leerjaar.

Waar de eerste communie op het einde van het eerste leerjaar plaatsvindt, vindt de leerkracht steun in de activiteiten die we hier (in de handleiding eerste leerjaar) aanbieden. Voor de kinderen sluit het communieboekje eerste leerjaar daarbij aan.

Als de eerste communie in het tweede leerjaar plaatsvindt, kan de voorbereiding zich tot het tweede leerjaar beperken, maar men kan ook kiezen voor een langer durende voorbereiding die al een aanvang neemt in het eerste leerjaar. Die leerkrachten kunnen de materialen van de handleiding tweede leerjaar gebruiken. Voor de kinderen sluit het communieboekje tweede leerjaar daarbij aan.

We hebben ons voor de uitwerking van de voorbereiding in het eerste leerjaar gebaseerd op de inhoud die al aan bod komen in de materialen van Tuin van Heden 1. We willen bij de uitwerking van de thema's aansluiten en ze in het licht van de voorbereiding op de eerste communie plaatsen.

Samenwerking met de parochie

Ook het aandeel van de parochie in de voorbereiding op de eerste communie is niet in alle bisdommen, decanaten en parochies gelijk.

Soms draagt de parochie de hele werking, op andere plaatsen is haar rol dan weer miniem.

Toch wint de strekking meer veld dat de voorbereiding en viering van de eerste communie best haar plaats krijgt in de lokale geloofsgemeenschap. Ook de andere sacramenten zijn parochiegebonden: dopen is niet de taak van de school, vormen evenmin en trouwen of priester worden doe je ook niet met de klasgenoten.

Als er een samenwerking mogelijk is, is het belangrijk om tijdig een werkgroep i.v.m. de eerste-communievoorbereiding op te starten, waarbij zowel de parochie, (een vertegenwoordiging van) de ouders als de school betrokken zijn. In overleg kan men een traject uitwerken dat aansluit bij de rubriek 'De parochie doet ook mee!'. Daarom voorzien we bij elke bijeenkomst suggesties voor de eerste-communiewerking in de parochie.

Betrokkenheid van de ouders

Het gezin is de eerste partner in de voorbereiding en viering van de eerste communie. Toch is de gelovige opvoeding voor vele ouders niet evident. Voor ondersteuning vallen zij dikwijls terug op de andere partners: de school en (vooral) de parochie.

Zowel in de suggesties voor de leerkracht als voor de catechisten van de parochie, wijzen we geregeld op mogelijkheden om de ouders te betrekken.

Ook is het goed om in samenspraak met de leden van de werkgroep school-parochie enkele oudervergaderingen te plannen:

- de eerste avond gaat in op de keuze voor de eerste communie, de concrete aanpak van de voorbereiding en de toelichting bij de verschillende bijeenkomsten die op school gegeven worden. Het is belangrijk de ouders te motiveren om hun verantwoordelijkheid op te nemen en hen te stimuleren om na de bijeenkomst op school thuis verder te werken (zie concrete planning).
- tussentijdse ouderavonden kunnen verder ingaan op het christelijk geloof in zijn verschillende aspecten en op de geloofsgroei bij kinderen. Ook het gezin als plaats van geloofsbeleving vraagt om de nodige aandacht.
- de afsluitende ouderavond kan een terugblik zijn naar de afgelegde weg, een toelichting bij het praktische verloop van de viering,

Een concrete planning

Omwille van de verscheidenheid omtrent de voorbereiding op de eerste communie bieden wij drie mogelijke trajecten aan. We lichten elk traject kort toe.

TIP

We geven een mogelijke planning voor de bijeenkomsten, bv. vanuit de keuzeweken die voorzien zijn in de open jaarplanning van Tuin van Heden.

TRAJECT 1

De voorbereiding én viering van de eerste communie gebeuren in het eerste leerjaar (communieboekje 1)

In het eerste leerjaar bieden wij materiaal aan voor 8 bijeenkomsten van 1 lesuur. Wij geven daarbij aan bij welk thema in de godsdienstmethode de bijeenkomst aansluit en wanneer ze ten vroegste kan gepland worden.

Bijeenkomsten	Voorziene periode	Aansluitend bij de thema's in TvH 1
Zo zie ik eruit!	september	Mag ik zijn wie ik ben?
Welkom bij Jezus	oktober	Jezusverhaal: Jezus en de kinderen
Ik ben gedoopt.	november	Geboorte en groei
Welkom in de kerk	begin januari	Kerkelijk jaar: advent en Kerstmis
Jezus roept mij!	februari	Jezusverhaal: Jezus roept de leerlingen.
Ik volg Jezus.	maart-april	Ik heb een lichaam met vele mogelijkheden. Maar ik kan niet alles.
Ik doe mijn eerste communie.	april-mei	Gelinkt aan de viering van de eerste communie
Dank je wel!	mei-juni	(Vlak na de eerste-communieviering)

TRAJECT 2

Als de voorbereiding én viering in het tweede leerjaar gebeuren (communieboekje 2)

In het tweede leerjaar bieden wij materiaal aan voor 9 bijeenkomsten van 1 lesuur. Wij geven daarbij aan bij welk thema in de godsdienstmethode de bijeenkomst aansluit en wanneer ze kan gepland worden.

Bijeenkomsten	Voorziene periode	Aansluitend bij de thema's in TvH 1
Zo zie ik eruit!	september	Mag ik zijn wie ik ben? – Geboorte en groei
Welkom bij Jezus	oktober	Jezusverhaal: Jezus en de kinderen
Jezus roept mij!	november	Jezusverhaal: Jezus roept de leerlingen.
Ik ben gedoopt.	december	Water
		Aansluitend bij de thema's in TvH 2
Zo ben ik!	januari	Ik voel me vandaag zo ...
Welkom in de kerk	februari	Kerkelijk jaar: advent en Kerstmis
Ik volg Jezus.	maart	Ik wil het goede doen.
Ik doe mijn eerste communie.	april-mei	Brood, tafel, maaltijd houden Gelinkt aan de viering van de eerste communie
Dank je wel!	mei-juni	(Vlak na de eerste-communieviering)

TRAJECT 3

De voorbereiding start in het eerste leerjaar en de viering gaat door in het tweede leerjaar (werkboekje 2)

Zowel in het eerste als in het tweede leerjaar bieden wij materiaal aan voor vijf bijeenkomsten van telkens 1 lesuur. Wij geven aan bij welk thema in de godsdienstmethode de bijeenkomst aansluit en wanneer ze ten vroegste kan gepland worden.

Eerste leerjaar

Bijeenkomsten	Voorziene periode	Aansluitend bij de thema's in TvH 1
Zo zie ik eruit!	november	Mag ik zijn wie ik ben? – Geboorte en groei
Welkom bij Jezus	januari	Jezusverhaal: Jezus en de kinderen Kerkelijk jaar: advent en Kerstmis
Jezus roept mij!	april	Jezusverhaal: Jezus roept de leerlingen.
Ik ben gedoopt.	mei-juni	Water
Wij zijn al een eind op weg.	juni	(Einde van het schooljaar)

Tweede leerjaar

Bijeenkomsten	Voorziene periode	Aansluitend bij de thema's in TvH 2
Zo ben ik!	begin oktober	Ik voel me vandaag zo ...
Welkom in de kerk	december	Kerkelijk jaar: advent en Kerstmis
Ik volg Jezus.	februari	Ik wil het goede doen.
Ik doe mijn eerste communie.	april-mei	Brood, tafel, maaltijd houden Gelinkt aan de viering van de eerste communie
Dank je wel!	mei-juni	(Vlak na de eerste-communieviering)

De handleiding

Voor de leerkracht

In deze handleiding vind je de nodige informatie om de bijeenkomsten met de kinderen uit te werken. De structuur van de handleiding lijkt op die van de lessen in Tuin van Heden en zal dus onmiddellijk vertrouwd aanvoelen.

We bieden je ook de nodige achtergrondinformatie om de bijeenkomsten goed te begeleiden.

Voor de catechist van de parochie

We voorzien bij elke bijeenkomst suggesties voor de eerste-communiewerking in de parochie. De volgende rubrieken komen telkens aan bod:

Accent

Daar wordt de link gelegd met de bijeenkomst die in de handleiding is uitgeschreven: we geven telkens een accent van het onderwerp aan dat in de parochie verder kan worden uitgewerkt.

Steun bij de geloofsopvoeding in het gezin

Sommige parochies organiseren gedurende de voorbereiding op de eerste communie gezinsactiviteiten voor ouders én kinderen.

Die activiteiten kunnen een goede aanvulling vormen op de 'traditionele' catechesemomenten in de parochie. De ervaring leert ook dat je voor die concrete activiteiten meestal gemakkelijker mensen warm kunt maken, ook om een handje toe te steken.

Een aantal parochies heeft goede ervaringen met 'krantjes', die zij tijdens de voorbereidingsperiode geregeld aan de gezinnen van de eerstecommunicanten bezorgt. Je zou die krantjes (gedeeltelijk) bij de inhoud van de bijeenkomsten kunnen laten aansluiten. Bij elke bijeenkomst geven we enkele suggesties.

Riten of vieringen die op elke bijeenkomst kunnen aansluiten

De voorbereiding op de eerste-communieviering mag niet beperkt blijven tot leren over de viering.

Kinderen moeten ook *leren vieren*. De parochie kan daarbij een belangrijke rol spelen. We zoeken waar rit en viering (al dan niet in de parochiekerk) bij het onderwerp kunnen aansluiten.

Mogelijke aanzetten voor de inhoud van catechesemomenten in de parochie

De organisatie van 'traditionele' catechesemomenten in de parochie schrikt soms af. Vind je nog genoeg catechisten? Hoe ga je om met kinderen van die leeftijd? Hoe communiceer je met hen over geloven? Het is belangrijk dat je een model vindt dat voor iedereen haalbaar is. Variatie in activiteiten kan daarbij helpen.

Waar het accent van de voorbereiding inderdaad meer op de parochiecatechese ligt, gebeurt dat best in goede samenwerking met het godsdienstonderricht in de school. Als hulp daarbij geven we bij de thema's telkens aanzetten voor mogelijke inhoud in de parochiecatechese.

TIP 1

Het kan natuurlijk niet de bedoeling zijn dat je alle suggesties bij alle thema's uitwerkt, zelfs als je de voorbereiding over twee jaar spreidt. Je zult een keuze moeten maken, afhankelijk van de mogelijkheden en de plaatselijke werking. Zo blijft de planning voor de ouders én voor de werkgroep haalbaar.

TIP 2

Misschien zijn sommige suggesties in te passen in bestaande activiteiten van de parochie of kun je samenwerken met andere groepen: de catechistenploeg van de vormelingen, de werkgroep gezinsvieringen, het kinderkoor, de acolietenwerking,

De communieboekjes voor de kinderen

Elke bijeenkomst wordt ondersteund door werkbladen in het communieboekje van de kinderen. Het eerste deel van elke bijeenkomst wordt in de klas uitgewerkt, daarna kunnen de kinderen thuis enkele opdrachten met hun ouders uitvoeren en ten slotte is er de link met de parochie.

TIP

Knutsel met de kinderen een eerste-communiedoos. Laat hen een oude schoendoos van thuis meebrengen. In de loop van het jaar groeit de doos mee met de voorbereiding, na de eerste communie kunnen de kinderen hun werkboekje, hun foto's, kaartjes, het misboekje, ... in de doos bewaren.

Brief aan de ouders

TIP

Deze brief is slechts een ontwerp. De tekst moet aangepast worden aan uw concrete situatie, afhankelijk van de manier waarop in uw school, in samenwerking met de parochie, de voorbereiding verloopt.

Beste ouders,

Wij ontvingen de inschrijving van uw kind voor de eerste communie. Wij zijn blij dat u voor de eerste communie hebt gekozen. Samen met de parochie willen wij uw kind voorbereiden op die stap, nl. voor het eerst volwaardig deelnemen aan de eucharistie.

Als werkmateriaal voor de voorbereiding kozen wij het communieboekje 'Met open armen'. Op school zullen wij gedurende enkele maanden regelmatig een lesje vanuit dat communieboekje voor de kinderen voorzien.

Wij hopen dat u, als ouders, bereid bent mee te werken. Het communieboekje voorziet na elke les dat het kind thuis (met één van de ouders) nog even verder ingaat op wat op school aan bod kwam. Het gaat om eenvoudige opdrachtjes die u samen met uw kind doet. Zo hebt u ook een kijk op de stappen die we zetten in de voorbereiding op de eerste communie.

Wij hopen dat u deze taak ter harte wilt nemen, zodat uw kind zich ondersteund voelt bij het gebeuren.

Ook de parochie voorziet een aantal bijeenkomsten waarop u en uw kind van harte worden uitgenodigd.

De precieze data krijgt u op een eerste ouderavond die zal plaatsvinden op

Op die bijeenkomst zullen wij u graag concreet toelichten hoe wij vanuit de school én de parochie aan de voorbereiding op de eerste communie werken.

U bent van harte welkom!

Met vriendelijke groeten,

Bijeenkomst 1

Zo zie ik eruit!

VOORTAAK

Laat de kinderen een spiegeltje meebrengen of voorzie zelf spiegels. Je kunt evt. ook naar de sanitaire ruimte gaan met de kinderen.

LEERMIDDELEN

Door de leerkracht te voorzien:

- een stempelkussen of vingerverf (voor een vingerafdruk)
- water en zeep, een handdoek

In de handleiding:

- het verhaal 'Kies maar.', p. 16 en 17
- wat je kunt doen op de bijeenkomst vanuit de parochie ..., p. 14 en 15

In het communieboekje:

- met open armen, p. 1
- doe ik mee?, p. 3 en 4
- dit ben ik., p. 5
- dit is mijn gezin., p. 6
- dit doe ik samen met mijn ouders., p. 7 en 8
- de parochie doet ook mee!, p. 9

Vooraf

Deze bijeenkomst sluit aan bij het thema 'Mag ik zijn wie ik ben?' van het eerste leerjaar.

Mijn communieboekje

Geef elk kind een communieboekje. Laat hen vertellen wat ze op de cover zien: *een meisje dat in de lucht springt, krokusjes, de titel van het boekje (met open armen), ...*

Vertel de kinderen dat dit een speciaal boekje is waarmee ze op weg zullen gaan naar een heel speciaal feest.

De kinderen nemen hun communieboekje op p. 1 en vertellen wat ze zien. *Een jongetje met ballonnen.*

Laat de kinderen de ballonnen tellen: *het zijn er acht*. Vertel hen dat elke ballon verwijst naar een lesje dat te maken heeft met het feest waar de kinderen naar op weg gaan. Elke keer als er een lesje voorbij is, mogen de kinderen één ballon kleuren. Als alle ballonnen gekleurd zijn, vieren ze hun eerste communie. De kinderen sluiten het communieboekje en leggen het op de hoek van de bank.

Kiezen

Vertel het eerste deel van het verhaal 'Kies maar.' op p. 16.

Reconstrueer kort het eerste deel van het verhaal en houd een klasgesprek over 'kiezen' in het algemeen.

Mogelijke vragen daarbij zijn:

- Over wie gaat het verhaal?
Stijn, mama, papa, oom Geert en tante Hilde.
- Wat heeft oom Geert meegebracht?
Een pakje
- Wat moet Stijn doen vóór hij het pakje krijgt?
Een hand kiezen
- Weet Stijn onmiddellijk welke hand hij kiest en waarom?
Ja, want hij ziet in welke hand het pakje zit.
- Wat hebben jullie al eens moeten kiezen?
Welke kleren ik wil kopen, wat we eten, wat ik wil spelen, ...
- Vind je kiezen moeilijk? Waarom wel of niet?
Ja, ik weet nooit wat ik moet kiezen, ik kies niet graag, ik wil graag alles, ... Neen, ik vind kiezen leuk, ik wil zelf graag beslissen wat ik doe, als je mag kiezen, ben je al groot, ...
- Wat mag Stijn nog kiezen?
Of hij zijn eerste communie wil doen of niet.
- Vindt Stijn het dan nog gemakkelijk om te kiezen? Waarom wel of niet?
Neen, hij weet niet goed wat de eerste communie eigenlijk is.
- Hebben jullie thuis al gepraat over je eerste communie?
Ja ... Neen ...
- Wie mag zelf kiezen of hij zijn/haar eerste communie wil doen?
- Als je zelf mag kiezen, wil je het dan doen of niet en waarom?

De kinderen nemen hun communieboekje op p. 3. Ze vertellen wat ze zien. *Een krokusje, een jongen die zit te denken, een verhaaltje, ...*

Vertel dat die jongen Stijn is, hij denkt na of hij zijn eerste communie wil doen of niet. Herlees eventueel even het korte stukje uit het verhaal. Verwijs daarbij naar het gesprek waarin de kinderen over hun keuze i.v.m. de eerste communie hebben nagedacht.

Lees de tekst in de kader op p. 4 voor en schrijf het woord 'ja' op het bord. De kinderen die kiezen om mee te doen, schrijven 'ja' op de invullijn.

De kinderen die nog twifelen, schrijven voorlopig niets.

Vertel als afsluiting het tweede deel van het verhaal 'Kies maar.' op p. 16 en 17. Dan doen de kinderen de schrijfoefening: ze gaan met hun balpen over de puntjes en vinden een zin. Laat één kind de zin voorlezen: *Ik kies voor Jezus.*

Dit ben ik.

Laat de kinderen hun spiegel nemen of ga met hen naar de sanitaire ruimte. Laat hen vertellen wat ze in de spiegel zien. Geef hen enkele kleine opdrachten (zie mogelijkheid 1 of 2) om zichzelf nauwkeurig te bekijken.

Laat de kinderen ontdekken dat iedereen er anders uitziet. Je kunt kiezen uit twee werkvormen:

Mogelijkheid 1:

De kinderen gaan per twee met het aangezicht naar elkaar toe zitten en vertellen om de beurt wat ze bij elkaar zien, bv. *Jij hebt kort haar, jij hebt staartjes, jij hebt blauwe ogen, ...* Als de kinderen niet goed weten wat te vertellen, kun je een aanwijzing geven, bv. vertel over het haar, de ogen, de neus, ...

Stop de oefening na een vijftal minuten en laat de kinderen kort vertellen hoe ze het vonden om elkaar te beschrijven, welke verschillen ze gemerkt hebben bij de ander of welke dingen hetzelfde waren.

Mogelijkheid 2:

Vertel dat je een kind uit de klas gaat beschrijven en dat iedereen mag raden over welk kind het gaat.

Spreek op voorhand duidelijk af wanneer ze mogen antwoorden, bv. ze moeten eerst hun hand opsteken.

De kinderen nemen hun communieboekje op p. 5 en 6. Overloop de opdrachten samen met hen. De kinderen schrijven hun naam en klas.

TIP

De kinderen vullen best thuis samen met de ouders het adres, de datum van hun verjaardag, de namen van mama, papa, broers en zussen in.

Terwijl de kinderen hun zelfportret en eventueel hun familie tekenen, ga je rond en laat je elk kind zijn vingerafdruk op de voorziene plaats zetten. Je kunt hen ook vragen om een foto mee te brengen.

Voorzie een kom water of laat hen hun vinger achteraf aan de lavabo in de klas wassen.

Afsluiting

Vraag de kinderen of ze weten wat de eerste communie eigenlijk is. Laat hen vrijuit vertellen wat ze er al over weten. Verwijs daarbij eventueel terug naar het verhaal van Stijn.

Vertel dat je vanaf nu nog geregeld over Stijn en over de eerste communie zult vertellen.

TIP

Je kunt eventueel het titelblad van het boekje op een apart blad uitvergroten. Kleur het jongetje zelf in en laat na elke les één kind een ballon inkleuren. Telkens als er een activiteit ter voorbereiding van de eerste communie aan bod komt, hang je het 'themabeeld' in de klas op.

Een uitnodiging

De kinderen nemen hun communieboekje op p. 1 en kleuren de eerste ballon. Vertel de kinderen dat ze hun communieboekje mee naar huis mogen nemen om aan hun ouders te tonen. Nodig hen uit om samen met hun ouders over de eerste communie te praten en op p. 5 en 6 samen met papa of mama hun adres, verjaardag en de ontbrekende namen in te vullen. Op p. 7 en 8 kunnen mama en papa het verhaaltje voorlezen en schrijven of zij ook mee kiezen voor de eerste communie voor hun kind. Het gebedje op p. 8 kunnen ze thuis samen bidden, bv. voor het slapengaan.

BELANGRIJKE OPMERKING

Voor de aansluitende bijeenkomst vanuit de parochie vind je tips in bijlage 1. Als er vanuit de parochie geen samenkomsten voorzien zijn om het communieboekje aan te vullen, kun je dat samen in de klas doen.

De kinderen nemen daarvoor hun communieboekje op p. 9 en vertellen wat ze zien. *Een kerk met foto's van mensen.*

Vraag de kinderen wat een kerk te maken heeft met hun eerste communie: *in dat gebouw doen we onze eerste communie.*

Lees de tekst voor en laat de kinderen hun naam op de voorziene plaats schrijven en versieren.

Bijlage I

Wat je kunt doen op de bijeenkomst vanuit de parochie ... (communieboekje p. 9)

Accent

Vele mensen leven als vrienden van Jezus: in de klas, in de gemeente, maar ook ver weg over heel de wereld. 'Vriend van Jezus' worden is geen prestatie: Jezus gaat op zoek naar ons. Alle mensen die gevonden willen worden, mogen Hem volgen zoals ze zijn – met hun talenten en met hun gebreken. Van het begin mag die boodschap duidelijk worden: geloven moet je niet alleen doen. Geloven doe je wel persoonlijk, maar niet privé.

Steun bij de geloofsopvoeding in het gezin

- Bij het begin van de voorbereiding nodig je de ouders op een infovergadering uit. Een warm onthaal is daarbij belangrijk. Je gaat er best van uit dat veel ouders zich niet kunnen voorstellen wat er van hen verwacht wordt en hoe de eerste-communievoorbereiding zal verlopen. Ze kunnen zich hooguit herinneren hoe hun eigen eerste communie lang geleden was.
Wat tijdens de oudervergadering aan bod kan komen:
 - een algemene inleiding over 'gelovig opvoeden'
 - een situering van de eerste communie (en eventueel de nieuwe diocesane richtlijnen over de voorbereidingen en de viering)
 - korte, heldere informatie over de grote lijnen van de voorbereiding
 - duidelijke informatie over de eerstkomende activiteiten en over wat daarbij van de ouders wordt verwacht.
- De voorbereiding op de eerste communie mag 'feestelijk' starten. Je zou kinderen en ouders kunnen uitnodigen op een startdag met o.a.:
 - een gezamenlijk vieruurtje
 - een spel dat niet 'alleen' kan gespeeld worden (bv. opdrachten die in groepjes moeten worden uitgevoerd)
 - een werkmoment met de kinderen die zich op de eerste communie voorbereiden: een kartonnen communiedoos knutselen waarin zij alle folders, boekjes en brieven kunnen bewaren (als dat niet op school gebeurd is)
 - een gesprek met de ouders in kleine groepjes over (geloofs)opvoeding.
- In het eerste-communiekraantje dat je vanuit de parochie maakt, krijgen de ouders – tenminste al op papier – de eerste informatie, maar ook de eerste indruk van de werking. De toon mag dus hartelijk en uitnodigend zijn.
- Je kunt het kraantje ook gebruiken om data aan te kondigen (bv. van de eerste ouderavond of de startdag) of om achteraf een fotooverslag te voorzien.
- In sommige parochies werkt men met bindfiguren die geregeld tijdens de voorbereiding opduiken: stripfiguurtjes, dieren, fictieve kinderen die het traject mee doormaken, ... In het eerste kraantje kun je dergelijke figuurtjes voorstellen.

Riten en vieringen

- De startdag kan eindigen met een eucharistie- of gebedsviering. Daarin komt vooral het 'samen geloven' en 'samen voorbereiden' aan bod.
- Daarbij kun je bij het begin en het einde van de viering het kruisteken, als het teken bij uitstek van Jezus' vrienden (de christenen), extra benadrukken.

Suggesties voor parochiecatechese

- Je kunt een verhaal vertellen over 'erbij horen' of 'samenwerken'.
- Een aantal ontmoetingsverhalen uit de bijbel past bij dit thema: Jezus maakt geen uitzonderingen en nodigt mensen uit Hem te volgen. In vele gevallen gaat het juist over mensen die op het eerste gezicht niets te bieden hebben.
We denken aan bijbelverhalen waarbij je de nadruk kunt leggen op de ontmoeting met Jezus die de 'zieke' zo verandert dat hij/zij Jezus volgt: Zacheüs (Lc 19, 1-10), genezing van de blinde (o.a. Mc 10, 46-52), ...
- Eventueel kun je foto's van kinderen die bidden of vieren in andere landen tonen en bespreken.
- Je kunt met de kinderen een spel spelen dat 'verbondenheid' uitdrukt.
- ...

Bijlage 2

Kies maar.

Rien Broere

Deel 1

De bel gaat. Stijn glijdt van zijn stoel. Mama is ook opgestaan. Stijn loopt achter haar aan naar de deur. Hij lacht. Hij weet wie er voor de deur staan. Tante Hilde en oom Geert. Zij zijn Stijns lievelingsoom en -tante. Mama doet de voordeur open. Oom en tante staan naast elkaar. Ze hebben allebei een zwart leren pak aan. Ze zijn op de motor gekomen. De motor staat te glimmen langs de stoeprand. Oom Geert houdt zijn helm onder zijn arm. Het is net of hij nog een extra hoofd bij zich heeft. Een reservehoofd.

Tante kraakt als ze zich bukt om Stijn een kus te geven. Nou ja ... tante zelf kraakt niet. Het is haar motorpak. Ze ruikt naar deftige mevrouw en frisse lucht.

Oom Geert geeft Stijn een hand. Een grote, stevige hand. Stijn vindt zijn oom een soort reus.

'Wat ben jij al groot geworden!' zegt oom.

'U ook,' zegt Stijn. Daar moet oom Geert hard om lachen.

Ze gaan naar de kamer.

'Wacht!' zegt oom Geert, net voor hij op een stoel ploft. 'Ik heb nog iets voor je meegebracht, Stijn.'

Nu pas ziet Stijn dat zijn oom een plastic tasje bij zich heeft. Hij haalt er een pakje uit. Het zit mooi ingepakt. Stijn kent dat papier wel. Het is van de speelgoedwinkel.

'Kies maar,' zegt oom. Hij houdt allebei zijn handen naar voren. In zijn rechterhand heeft hij het pakje. De andere hand is leeg. Dat is makkelijk kiezen!

'Die!' zegt Stijn. Hij tikt op de hand met het pakje.

Oom Geert lacht en geeft hem het cadeautje. Stijn pakt het uit. Het is een motor. Net zo één als die van oom en tante. Maar dan in het klein.

'Dank u wel!' roept Stijn. Hij laat zich op zijn knieën vallen. Dan rijdt hij de motor de kamer door. Zijn mond maakt een brommend geluid. Net een echte motor.

Ondertussen krijgt iedereen koffie.

'Je bent echt groot geworden, Stijn,' zegt tante Hilde. Ze blaast in haar kopje.

Stijn laat de motor meteen stilhouden. 'Ik kan al lezen,' zegt hij trots.

'Zooo,' zegt oom. 'Pak de krant eens. En lees eens wat voor.'

'Nee!' Stijn schudt zijn hoofd. 'Niet de krant. Woordjes. Ik kan al woordjes lezen.'

'Ook knap,' vindt oom.

'En dan ga je over een tijdje ook nog je communie doen,' zegt tante.

'Misschien,' zegt Stijns moeder. 'Hij mag zelf kiezen of hij wil of niet.'

'En?' vraagt tante Hilde. 'Wil je dat?'

Stijn kijkt haar aan. Hij knikt geen ja. Hij schudt geen nee. Hij weet nog niet wat hij zal kiezen. Soms is kiezen heel gemakkelijk, vindt Stijn. Als je kunt zien waaruit je kiest. Net als bij oom Geert daarnet. Eén hand met een pakje. Eén lege hand. Ja, dan weet Stijn het wel.

Maar kiezen of je wel of niet je communie doet? Dan moet je iets kiezen wat je niet kunt zien. Dat is heel moeilijk.

Stijn weet niet precies wat het is, je communie doen. Wat gebeurt er dan? Merk je er iets van? Voel je je daarna anders?

Deel 2

De juf heeft beloofd dat ze alles nog gaat uitleggen, over de communie. Maar Stijn wil nu al kiezen. Als hij zijn communie heeft gedaan, mag hij straks in de kerk ook naar voren. Dan krijgt hij een hostie. Net als de grote mensen. En groot zijn, dat wil Stijn wel!

'Ja,' zegt Stijn na een tijdje. 'Ik denk dat ik het wil.'

Mama en tante Hilde en oom Geert horen hem niet. Ze zijn alweer over iets anders aan het praten. Maar dan staat oom Geert op.

'Zeg, Stijn,' zegt hij. 'Wat denk je? Zin in een ritje op de motor?'

'Wel ...' zegt zijn moeder. 'Is dat niet gevaarlijk?'

'Ik heb een helm bij me die hem past,' zegt oom. 'En ik rijd heel zachtjes.'

'Vooruit dan,' zucht mama. 'Tenminste, als Stijn het wil.'

'Nou en of!' roept Stijn.

Want soms is het heel, heel makkelijk om te kiezen.

Bijeenkomst 2

Welkom bij Jezus

LEERMIDDELEN

Door de leerkracht te voorzien:

- een kaars en een bijbel (eventueel de klasbijbel 'Het grote avontuur van God en mens. Bijbelverhalen uit Tuin van Heden' van Kolet Janssen)
- eventueel de prenten bij het Jezusverhaal 'Jezus en de kinderen' (zie prentenset Tuin van Heden 1)
- een cd-speler
- de cd TvH 1: 'Jezus roept jou!', nr. 3

In de handleiding:

- het bijbelverhaal 'Jezus en de kinderen', p. 24
- Wat je kunt doen op de bijeenkomst vanuit de parochie ..., p. 22 en 23

In het communieboekje:

- welkom bij jesus, p. 10
- ik ben welkom bij jesus!, p. 11
- doen zoals jesus: wie doet het goede?, p. 12
- wij bidden ..., p. 13
- wij zingen ..., p. 14
- dit doe ik samen met mijn ouders., p. 15
- de parochie doet ook mee!, p. 16

Vooraf

Deze bijeenkomst sluit aan bij het Jezusverhaal 'Jezus en de kinderen'.

Mijn communieboekje

Laat de kinderen hun communieboekjes nemen of deel ze uit. De kinderen vertellen wat ze nog over het boekje weten. *Met het boekje gaan we op weg naar onze eerste communie, we hebben al gekozen om mee te doen, we hebben ook al thuis (en in de parochie) met het boekje gewerkt. Elke keer mogen we één ballon kleuren, ...*

TIP

Als de kinderen zich niet veel meer herinneren van de eerste bijeenkomst, kun je de eerste bladzijden met hen opnieuw overlopen.

Het bijbelverhaal 'Jezus en de kinderen'

Doe het bijbelritueel en vertel het bijbelverhaal 'Jezus en de kinderen'.

TIP

Je kunt het bijbelverhaal ook door de kinderen laten vertellen. Bied de prenten (zie prentenset TvH 1) aan en laat hen zelf het reeds gekende verhaal reconstrueren.

De kinderen vinden een vereenvoudigde versie van het bijbelverhaal op p. 10 in hun communieboekje.

Ik ben welkom bij Jezus!

De kinderen nemen hun communieboekje op p. 11 en vertellen met behulp van vragen wat ze zien. Enkele mogelijke vragen zijn:

- Wie zie je op de tekening?

Jezus

- Hoe staat Jezus?

Met Zijn armen open, Hij kijkt vriendelijk.

- Wat heeft Jezus met de eerste communie te maken?

Wie zijn eerste communie doet, leert over Jezus, ... In de viering van de eerste communie in de kerk vertelt men ook over Jezus., ... Wie zijn eerste communie doet, wordt een vriendje van Jezus,... Jezus wil ook bij ons zijn op onze Eerste Communie,...

- Zouden jullie graag bij Jezus staan? Waarom?

Wij doen onze eerste communie, wij zijn vrienden van Jezus, wij willen graag luisteren naar de verhalen van Jezus, ...

Vertel de kinderen dat ze hun naam bij Jezus mogen schrijven om zo dicht bij Hem te zijn. De kinderen schrijven hun naam met een kleurpotlood in hun lievelingskleur.

Alle kinderen van de klas zijn welkom bij Jezus.

Vertel dat alle kinderen die hun eerste communie doen, bij Jezus mogen komen, maar dat ook alle andere kinderen en grote mensen bij Hem welkom zijn.

Nodig de kinderen uit om met hun kleurpotlood in de klas rond te gaan en in elk boekje hun naam bij Jezus te schrijven.

TIP 1

Je kunt de kinderen ook hun boekje laten rondgeven in de klas. Dan kan iedereen op zijn plaats blijven zitten.

TIP 2

Hier kun je al vertellen dat ook de familieleden thuis hun naam erbij mogen schrijven.

Doen zoals Jezus: wie doet het goede?

Verwijs even terug naar het bijbelverhaal van Jezus en de kinderen. Houd met de kinderen een kort klasgesprek i.v.m. doen zoals Jezus van ons vraagt.

Mogelijke vragen daarbij zijn:

- Wat zou Simon doen als hij groter was?
Hij zou Jezus volgen.
- Zou jij Jezus ook willen volgen?
Ja/nee, ...
- Hoe zou je Jezus kunnen volgen?
Wij kunnen niet meer met Jezus meegaan zoals Simon, wij kunnen wel proberen te doen wat Jezus graag wil, bv. het goede doen voor elkaar.
- Wat kunnen we doen om te leven zoals Jezus graag heeft?
Geen ruzie maken, elkaar helpen, samen spelen, ...

De kinderen nemen hun communieboekje op p. 12. Lees de opdracht. Vertel dan telkens de situatie die kort beschreven staat en bespreek met de kinderen of zij doen wat Jezus van hen vraagt. Als het antwoord 'ja' is, kleuren de kinderen het passende nummer in de tekening. Na afloop lees je met de kinderen wat er geschreven staat: *ik en Jezus*.

Bidden en zingen

Doe het gebedsritueel en bid met de kinderen het gebed op p. 13. Aansluitend kun je het lied 'Jezus roept jou.' op p. 14 samen zingen.

De kinderen nemen hun communieboekje op p. 1 en kleuren een tweede ballon.

Geef het communieboekje mee naar huis en vertel dat ze p. 15 samen met mama en papa mogen maken.

BELANGRIJKE OPMERKING

Voor de aansluitende bijeenkomst vanuit de parochie vind je tips in bijlage 1.

Als er vanuit de parochie geen samenkomsten voorzien zijn om het communieboekje aan te vullen, kun je dat samen in de klas doen.

De kinderen nemen hun communieboekje op p. 16 en vertellen wat ze zien: *een kerk met foto's van mensen.*

Houd met de kinderen een klasgesprek rond vieren in de kerk.

Mogelijke vragen daarbij zijn:

- Hoe heet de kerk waar jij je eerste communie gaat doen? ...
- Mag je alleen naar de kerk gaan om je eerste communie te doen?
Neen, ook op andere momenten.
- Wanneer gaan mensen nog naar de kerk?
Elke zaterdag/zondag, met Kerstmis, voor een begrafenis, met Pasen, ...
- Wie is er al eens in een kerk geweest? Wat zie je daar allemaal?
Stoelen, een tafel (altaar), beelden, mooie ramen, schilderijen, ...

De kinderen tekenen op p. 16 wat ze mooi vonden in de kerk.

TIP

Vul de ontbrekende gegevens zelf in of vraag de kinderen om ze thuis met hun ouders in te vullen.

Bijlage I

Wat je kunt doen op de bijeenkomst vanuit de parochie ... (communieboekje p. 16)

Accent

In dit thema ligt de nadruk op kennismaking met het kerkgebouw als 'huis van Jezus'; maar ook als het 'huis van mensen die Jezus volgen'.

Voor een groot aantal kinderen én hun ouders is het kerkgebouw wellicht geen plek die ze geregeld bezoeken. Toch vinden veel mensen kerken en kathedralen fascinerend, al was het om cultuurhistorische of architecturale redenen.

Steun bij de geloofsoopvoeding in het gezin

- Je kunt ouders en kinderen uitnodigen voor een geleid bezoek aan de kerk 'achter de schermen', in kleine groepjes onder begeleiding van iemand van bv. het parochieteam of de kerkfabriek, de koster of de pastor.
- Je kunt er ook een 'wandelryal' van maken: een bezoek met het gezin a.d.h.v. een brochure waarin een wandeltraject staat uitgeschreven met korte informatie over bepaalde interessante hoekjes van de kerk. Bij dat bezoek kan eventueel, in samenwerking met het parochieteam of de werkgroep 'onthaal', een beperkte folder bezorgd worden met belangrijke adressen, de uren van eucharistievieringen en andere informatie over de parochie.
- Een steeds terugkerende rubriek in het eerste-communiekraantje kan het 'Parochienieuws' zijn. Daarin staan aankondigingen die niet onmiddellijk met de eerste-communiewerking te maken hebben, maar wel de aandacht vestigen op het parochieleven.

Riten en vieringen

Het belang van het onthaal in vieringen waarop we de kinderen en hun ouders uitnodigen, mag niet onderschat worden. De gebruiken, de taal, de rituelen, ... die in de kerk gebeuren, zijn voor een aantal gezinnen vreemd. Een gemeend onthaal kan wellicht al het ijs breken.

Suggesties voor parochiecatechese

- Je kunt praten (a.d.h.v. een verhaal of prenten) over 'bouwen', 'wonen' en 'thuiskomen': niet alleen de stenen, maar vooral de mensen die er samenkomen, bepalen de sfeer van een gebouw. Daarbij kun je bv. de link leggen naar het lokaal van de jeugdbeweging of de sportclub: het is van niemand en toch van iedereen.
- Ook wie met de kerk verbonden is en wat in de kerk gebeurt, is voor vele gezinnen onbekend. In de catechese kunnen kinderen misschien kennismaken met de parochiepriester, de diaken, de pastorale werk(st)er.
Ook de uren van de eucharistievieringen en heel speciaal de gezinsvieringen (eventueel in de federatie of het decanaat) kunnen dan worden meegedeeld.
- Indien het kerkbezoek niet met het gezin gebeurt, kun je natuurlijk de kerk bezoeken tijdens een catechesemoment.

TIP

Je kunt de rondleiding in de weekkapel starten, waar je de voornaamste elementen dicht bij elkaar hebt. Dan ga je naar de 'grote' kerk en vraag je de kinderen wat zij herkennen en wat anders is.

Bijlage 2

Jezus en de kinderen (Lc 18, 15-17)

Kolet Janssen

We klimmen om ter hoogst in de boom: Nathan, Levi en ik. Komt daar opeens mijn moeder aan, met grote passen. 'Simon!' roept ze. 'Kom onmiddellijk uit die boom!' Ik denk meteen: wat heb ik nu weer fout gedaan? Maar als ze dichterbij komt, zie ik dat ze niet boos is. 'Je moet met me mee', zegt ze. 'Gauw, die man Jezus is in de stad. We gaan er naartoe.' Ik heb niet veel zin. We waren net zo leuk aan het spelen! En wat moet ik bij die man? Ik ken Hem niet en Hij kent mij niet. Ik snap niet veel van de verhalen die ze over Hem vertellen. Met lange voeten loop ik achter mijn moeder aan. Ze zet er flink de pas in, ook al draagt ze mijn zusje Esther op haar heup. Als ik nog even omkijk naar Nathan en Levi, zie ik dat hun moeders hen ook komen halen. Ik schiet in de lach. Het is zeker weer iets voor moeders. Altijd bezorgd, altijd ongerust. En nu weer met zijn allen naar die man, en natuurlijk moeten wij kinderen mee. Ik vraag me af wat mijn vader ervan vindt. Als het maar niet te lang duurt, dan vind ik het best.

Er staat een hele hoop mensen op het marktplein in de stad. Mensen van ons dorp, maar ook een heleboel mensen die ik niet ken. En niet alleen moeders, ook veel mannen. Jonge en oude mensen. Kijk daar, dat is mijn vader! Die heeft zijn werk op het veld in de steek gelaten om die man te zien. Ik wil naar hem toelopen, maar mijn moeder klemt mijn arm vast. 'Hier blijven', zegt ze streng. 'Straks ben ik je nog kwijt. Ik wil je bij me hebben als we Jezus zien.' Ja, waar is die Jezus nu? Met al die mensen om me heen kan ik niet ver kijken. 'Kun jij Hem zien, Esther?' vraag ik. Die heeft op mijn moeders heup een hoge uitkijkpost. Maar Esther is pas drie en ze snapt niet wat ik bedoel.

En dan zie ik Hem opeens. Een gewone rustige man die tussen de mensen wandelt en met hen praat. Mensen stellen Hem vragen en Hij luistert en antwoordt. Soms glimlacht Hij. Dan wandelt Hij weer verder. Ik stoot Nathan aan en wijs. Hij knikt. Nu komt Jezus onze kant op. Mijn moeder zet een stap naar voren en trekt mij mee.

Voor Jezus uit lopen een paar mannen met ernstige gezichten. Ze horen bij Hem; het zijn Zijn leerlingen. Ze wapperen met hun handen naar ons alsof we vliegen zijn. 'Jezus heeft geen tijd voor jullie', zeggen ze. 'Ga maar naar huis. Hij praat over belangrijke dingen met geleerde mensen. Met kinderen kan Hij zich toch niet bezig houden!' De moeders zijn ontgoocheld. Ze blijven staan met boze gezichten.

Dan staat Jezus opeens vlak voor ons. 'Wat doen jullie toch?' vraagt Hij aan de mannen die bij Hem horen. 'We sturen die kinderen weg', antwoorden ze. 'Er zijn hier nog zoveel andere mensen die met jou willen spreken.' Mensen die belangrijker zijn, hoor je hen denken. 'Die moeten dan maar even wachten', zegt Jezus beslist. 'Ik wil in elk geval de kinderen zien. Van hen kunnen we nog heel wat leren! Alleen wie zijn hart opent als een kind, kan echt bij God horen.' Hij gaat midden tussen de vrouwen en kinderen staan. Hij steekt Zijn armen uit naar mijn zusje Esther en zet haar op Zijn schouders. Mijn moeder probeert gewoon te doen, alsof ze niet zo trots is als een pauw, maar het lukt haar maar half. Jezus gaat van de ene moeder naar de andere. Hij praat tegen de kinderen en aait hen even over het hoofd. Ook bij mij doet Hij dat. 'Hoe heet je?' vraagt hij me. 'Simon!' zeg ik. Hij lacht. 'Mijn beste vriend heet ook Simon', zegt Hij. 'Probeer ook maar zo'n trouwe vriend te worden als hij, dat zou mooi zijn.' Ik knik. Vreemd is dat, op dit moment wil ik niets liever dan Zijn vriend zijn. Het moet fantastisch zijn om bij Hem te horen. Mijn moeder neemt Esther weer van Hem over en glimlacht Hem dankbaar toe. Esther heeft al die tijd stralend als een prinses op Zijn schouders gezeten.

Samen met Nathan en Levi loop ik terug naar ons dorp. Mijn vader blijft nog naar Jezus luisteren. Ik wil straks wel horen wat Hij nog gezegd heeft. We zeggen niet veel tegen elkaar. 'Als ik groter was, ging ik met Hem mee!' zegt Levi opeens. Nathan en ik knikken. Ja, dat zouden we doen. Misschien later. Nu zijn we nog te klein.

Bijeenkomst 3

Ik ben gedoopt.

VOORTAAK

(Enkel als je de pagina van de parochie in de klas verwerkt)
Laat de kinderen een pasfoto van zichzelf meebrengen.

LEERMIDDELEN

Door de leerkracht te voorzien:

- vijf foto's of tekeningen i.v.m. water: bv. een zwangere vrouw, een baby in bad, een baby die drinkt, een baby die gedoopt wordt, Jezus die gedoopt wordt (zie lesboek TvH 1 p. 91)
- vijf bladen met de letters van het woord 'water'
- een tekening van een waterdruppel (of het themabeeld 'Water' uit TvH 1)
- een kaars en een bijbel (eventueel de klashbijbel 'Het grote avontuur van God en mens. Bijbelverhalen uit Tuin van Heden' van Kolet Janssen)
- foto's of tekeningen van het doopsel: zalving, doopvont met water, doopkaars, wit kleding (zie handleiding TvH 1 p. 791-801)

In de handleiding:

- het verhaal 'Het doopsel', p. 32 en 33
- Wat je kunt doen op de bijeenkomst vanuit de parochie ..., p. 30 en 31
- achtergrondinformatie over het verloop van een doopselviering, p. 34 en 35

In het communieboekje:

- jesus werd ook gedoopt., p. 17
- het doopsel, p. 18 en 19
- kinderen van god, p. 20
- dit doe ik samen met mijn ouders., p. 21 en 22
- de parochie doet ook mee!, p. 23

Vooraf

Deze bijeenkomst sluit aan bij het thema 'Geboorte en groei'.

Voorzie vijf bladen en schrijf op elk blad een letter van het woord 'water'. Teken op A3-formaat een waterdruppel en kleur die blauw (of gebruik het themabeeld 'Water' uit TvH 1).

Leg de foto's en tekeningen klaar binnen handbereik.

Water

Toon de kinderen achtereenvolgens de verschillende foto's i.v.m. water. Laat hen vertellen wat ze zien. Na de observatie van elke foto geef je een kind 1 letter van het woord 'water', vertel hen dat de letters samen één woord vormen dat met elk van de prenten te maken heeft.

Nodig dan alle kinderen met een letter uit om naar voor te komen. Zet het kind met de letter 'w' vooraan en vraag de kinderen of ze het woord kunnen vinden door de andere letters in de juiste volgorde te plaatsen. Als de kinderen het woord niet spontaan vinden, laat je het kind met de letter 'a' naast de 'w' plaatsen, enz. tot het woord gevormd is.

TIP

Als dat nog te moeilijk is, plaats je de kinderen direct in de juiste volgorde.

Nodig de kinderen uit om het woord te lezen. Toon dan de waterdruppel. Hang de waterdruppel en het woord 'water' aan het bord.

Toon de foto's en tekeningen opnieuw en vraag telkens wat 'water' met elke prent te maken heeft:

- (de zwangere vrouw) *de baby zit in de buik in water.*
- (de baby in bad) *we wassen ons met water.*
- (de drinkende baby) *in alles wat we drinken, zit water, water is levensnoodzakelijk om te groeien.*
- (de baby die gedoopt wordt) *dopen gebeurt met water.*
- (Jezus die gedoopt wordt) *Jezus en de andere man staan in het water van een rivier.*

Jezus werd gedoopt.

Vertel de kinderen dat je bij de laatste prent een verhaal uit de bijbel hebt meegebracht. Doe het bijbelri-tueel en vertel het bijbelverhaal 'Jezus werd gedoopt.' in het communieboekje op p. 17.

TIP

Je kunt ook een uitgebreidere versie van het bijbelverhaal vertellen uit de klasbijbel 'Het grote avontuur van God en mens. Bijbelverhalen uit Tuin van Heden' van Kolet Janssen op p. 162-164.

Reconstrueer het bijbelverhaal kort met de kinderen en bespreek het.

Mogelijke vragen bij het gesprek zijn:

- Wat gebeurt er in het verhaal met Jezus?
Hij wordt gedoopt.
- Wie van jullie is ook gedoopt?
Wat herinner je je daar nog van?

- Waar werd Jezus gedoopt?
In een rivier, in de Jordaan
- Zijn jullie ook in een rivier gedoopt?
Neen.
Waar dan wel?
In de kerk, in het ziekenhuis, thuis, ...
- Wie heeft Jezus gedoopt?
Johannes De Doper
- Wie heeft jullie gedoopt?
De pastoor, de diaken, ...
- Wat gebruikte Johannes om Jezus te dopen?
Water uit de rivier
- Wat gebruikt de pastoor (diaken) om te dopen?
Ook water
- Waarom laten mensen hun kinderen dopen?
Omdat ze willen dat hun kinderen vrienden van Jezus (God) worden, omdat ze in God geloven, omdat ze het geloof belangrijk vinden, ...

Christenen laten zich dopen.

Vertel de kinderen dat heel veel mensen Jezus' voorbeeld hebben gevolgd. Ze laten zich dopen en willen daardoor tot de vriendenkring van Jezus behoren. Ze worden christen genoemd en proberen hun best te doen om te leven naar Jezus' voorbeeld door goed te zijn voor de andere mensen.

Ik ben gedoopt.

Laat de kinderen hun communieboekje nemen op p. 18. Overloop met hen de eerste opdracht: de kinderen verbinden de nummers van 1 tot 19 en vertellen dan wat de tekening voorstelt: *een doopvont met waterdruppels*. Laat de kinderen vertellen wat een doopvont is: *een grote kom (op een voet) die in de kerk staat en waarin doopwater zit*. Vraag ook waar de druppels naar verwijzen: *je wordt gedoopt met water*.

Lees dan de twee eerste lijnen van de tekst voor en geef de kinderen de tweede opdracht: ze schrijven hun naam op de voorziene plaats in de doopvont. Nodig hen dan uit om de waterdruppels bij de doopvont blauw te kleuren.

Indien mogelijk laat je een kind de laatste zin voorlezen, anders lees je hem zelf. Vraag de kinderen of ze weten wat 'kind van God zijn' betekent. *Dat je als gedoopte bij God hoort, dat je christen wilt zijn, ...*

Het verhaal 'Het doopsel'

Laat de kinderen even hun communieboekje nemen op p. 3 en bekijk met hen de tekening van Stijn. Laat hen vertellen wat ze nog weten over Stijn. Vertel dan het verhaal 'Het doopsel' op p. 32 en 33.

Vraag aan de kinderen wie van hen al eens een doopsel heeft meegemaakt. Laat hen vertellen wat ze onthouden hebben uit de viering.

Katholieken worden gedoopt.

Toon dan de foto's (tekeningen) over het doopsel bij katholieken. Vertel de kinderen hoe het doopsel bij de katholieken verloopt.

TIP

De foto's rond het doopsel vind je in de handleiding van TvH 1 op p. 791-801.
Als je andere foto's gebruikt, kun je de bespreking hieronder aanpassen aan je eigen foto's.

Foto 1 (p. 791)

Het kindje krijgt een naam, want zonder naam ben je niemand. Papa en mama hebben die naam gekozen. De naam die het kindje krijgt, staat geschreven in de palm van Gods hand.

TIP

Je kunt de kinderen eventueel herinneren aan de betekenis van hun naam (zie het thema 'Mag ik zijn wie ik ben?').

Foto 2 (p. 793)

Mensen houden hun handen boven het kindje dat gedoopt wordt. Dat wil zeggen dat ze het kindje willen beschermen tegen het kwaad en er zorg voor willen dragen. Ze zeggen als het ware: 'Dit kind mag op mij rekenen. Daar wil ik alles voor doen!'

Foto 3 (p. 795)

De priester doopt het kind met water. Hij zegt: "Liese, ik doop je in de naam van de Vader en de Zoon en de heilige Geest. Amen." Het water reinigt, verfrist en brengt nieuw leven. Het kind is nu een christen, een vriend van Jezus, geworden.

Foto 4 (p. 797)

De priester zalft het kindje met olie. Olie dringt diep in de huid en helpt genezen. Het kindje krijgt kracht van God om sterk te zijn in het leven en lief te zijn voor anderen.

Foto 5 (p. 799)

Het kind draagt een wit kleed. Het is een feestkleed dat naar Christus verwijst. Door het doopsel wordt het kind 'een nieuwe mens, een kind van God'.

Foto 6 (p. 801)

Papa steekt de doopkaars aan. Het wordt licht. Dat licht kan doorgegeven worden aan de andere mensen in de viering. Je kunt aan de mensen zien dat ze blij zijn. Het licht straalt op hun gezicht. Met het licht hopen ze dat het kindje als een goed mens tussen de andere mensen zal opgroeien.

Liese wordt gedoopt.

Vertel: Jullie zijn (bijna) allemaal gedoopt toen jullie nog baby's waren, maar Jezus was al volwassen toen Hij gedoopt werd. Ook nu kun je nog gedoopt worden als je groter bent.

TIP

Als er in je klas een kind zit dat op latere leeftijd gedoopt is, kun je dat kind laten vertellen wat zij/hij er nog over weet.

Overloop kort de elementen die bij een doopsel gebruikt worden: water, kruisje met chrisma, doopkaars, wit doopkleed, paaskaars.

Laat de kinderen hun communieboekje nemen op p. 19. Bekijk met hen de opdracht. In de duiven staan voorwerpen, sommige van die voorwerpen hebben te maken met het doopsel. De kinderen kleuren de duiven waarin zo'n voorwerp getekend is.

Als de kinderen klaar zijn, corrigeer je de opdracht met hen: 5 duiven zijn gekleurd (paaskaars, doopkaars, kruis, potje met chrisma en doopkleed).

Kinderen van God

De kinderen nemen hun communieboekje op p. 20 en lezen het vetgedrukte woord (God). Laat hen vertellen wie God voor hen is. Zij nemen een kleurpotlood. Lees het eerste woord hardop. Wie vindt dat dat woord bij God past, kleurt het. Herhaal de werkwijze tot alle woorden aan bod gekomen zijn.

Dank je wel, God

Doe het gebedsritueel en lees samen met de kinderen het gebed op p. 20. De kinderen lezen telkens de vetgedrukte zin mee: *dank je wel, God*.

Tot slot

De kinderen nemen hun communieboekje op p. 1 en kleuren de derde ballon.

Geef het communieboekje mee naar huis en vertel de kinderen dat ze p. 21 en 22 samen met mama en papa mogen maken.

BELANGRIJKE OPMERKING

Voor de aansluitende bijeenkomst vanuit de parochie vind je tips in bijlage 1.

Als er vanuit de parochie geen samenkomsten voorzien zijn om het communieboekje aan te vullen, kun je dit samen in de klas doen.

De kinderen nemen hun communieboekje op p. 23 en vertellen wat ze zien. *Dezelfde kerk met allemaal mensen, er staat weer iets in geschreven.*

Een kind leest de eerste zin. De leerkracht leest het vervolg van de tekst voor. De kinderen schrijven hun naam op de voorziene plaats en kleven er hun foto bij.

TIP

Als de parochie een viering met een naamopgave voorziet, kun je de kinderen daarover vertellen. Voorzie een uitnodiging voor die viering en vertel de kinderen dat ze dan hun naam hardop in de kerk mogen zeggen. Zo vertellen ze aan alle mensen dat ze hun eerste communie willen doen.

Bijlage I

Wat je kunt doen op de bijeenkomst vanuit de parochie ... (communieboekje p. 23)

Accent

De eerste communie – voor het eerst deelnemen aan de eucharistie – is één van de drie inwijdingssacramenten: het doopsel, de eerste communie, het vormsel.

Oorspronkelijk werden die drie sacramenten in één viering toegediend aan de volwassenen die wilden toetreden tot de Kerk.

Hoewel de drie sacramenten op dit ogenblik in tijd uiteen gehaald zijn, blijft een zekere eenheid toch nodig. In dit thema wordt de link gelegd met het doopsel; dan krijgen we naam en toenaam: onze voor-naam én een tweede naam: 'christen'.

Steun bij de geloofsopvoeding in het gezin

Je kunt aan de ouders voorstellen een aantal herinneringen aan het doopsel op te zoeken en te tonen: bv. het geboortekaartje, de vermelding in het trouwboekje, de doopkaars, het fotoalbum, de doopsuikerverpakking, ...

Riten en vieringen

Soms gebeurt het dat een kind dat zich voorbereidt op de eerste communie, nog niet gedoopt is. In overleg met de parochiepriester en/of de werkgroep doopcatechese, kan de doopviering bij deze bijeenkomst aansluiten. Als de familie akkoord gaat, kunnen de klasgenoten op de viering worden uitgenodigd.

In veel parochies wordt uitdrukkelijk werk gemaakt van een viering met naamopgave. De kinderen die zich voorbereiden, geven hun naam op als teken van hun keuze. Het kan ook zinvol zijn iemand van de parochie een engagement naar de kinderen (en hun ouders) te laten verwoorden. Je kunt de aandacht vestigen op het kruisteken met wijwater dat mensen maken bij het binnenkomen van de kerk. In deze viering kan de 'Rite van het water' een plaats krijgen, waarbij de gelovigen bv. na de schuldbelijdenis een kruisteken maken met doopwater.

Suggesties voor de parochiecatechese

- Je kunt verder werken rond namen: voor- en familienamen, bijnamen, troetelnamen, scheldnamen, ... Welke namen maken kinderen blij en van welke namen worden ze verdrietig? Hoe noemen ze hun huisdier, hun knuffel, hun ouders?
- Je kunt met de kinderen de betekenis van hun naam opzoeken en kijken of die betekenis bij hen past.

TIP

Vaak hebben namen in de bijbel een symbolische betekenis. Je kunt de betekenis van enkele bijbelse namen aan de kinderen vertellen.

- Je kunt een diareeks of een video van een doopviering projecteren en met de kinderen bespreken.
- In Marcus 3, 13-19 krijgt Simon een 'nieuwe' naam en worden de namen van de apostelen genoemd – wat in de evangeliën niet zo dikwijls gebeurt. Meestal beperken de evangelisten zich met te zeggen: “Er was eens een man ...”

Bijlage 2

Het doopsel

Rien Broere

Stijn en Liese zitten op de bank. Liese is een vriendinnetje van Stijn. Hij heeft een groot boek op zijn schoot. Een fotoalbum. Het staat vol met foto's van Stijn toen hij nog klein was. Heel klein.

Als Stijn de bladzijde omslaat, ritselt het.

'Hé, wacht eens!' roept Liese opeens. 'Ga eens terug naar de vorige bladzijde.'

'Nee!' zegt Stijn meteen.

'Waarom niet?' vraagt Liese.

'Daarom niet!' Stijn legt zijn handen plat op het album. Hij wil niet dat Liese de foto op de vorige bladzijde ziet. Hij wil dat niemand die foto ziet.

'Toe nou,' zegt Liese. Ze probeert Stijns handen weg te duwen.

'Nee-eeh!' houdt Stijn vol. 'Er is niks te zien.'

'Welles!'

'Nietes! Alleen maar een stomme foto.'

Een heel, heel stomme foto, vindt Stijn. Maar wel eentje zo groot als de hele bladzijde. Op de foto is Stijn vier weken oud. Ze hebben hem op een soort kast gelegd. Op zijn buik. Zo kan iedereen hem zien ... in zijn blote billen!

Liese is nu natuurlijk juist heel nieuwsgierig geworden. Ze begint Stijn te kietelen. Daar kan hij niet tegen. Hij begint te kronkelen en te draaien.

'Hou op!' giechelt hij. Zijn handen laten het album los.

Daar heeft Liese op gewacht. Snel slaat ze de bladzijde om. 'Ha!' roept ze. 'Ben jij dat?'

'Nee,' zegt Stijn gauw. Maar dat slaat nergens op. Het hele album staat vol met alleen maar foto's van hem.

'Wel waar!' lacht Liese. 'Ha, ha, Stijn in zijn blote bips!'

Ze begint zo hard te lachen dat ze haar buik vast moet houden. Ze rolt bijna van de bank af. Stijn weet niet of ze echt lacht of niet. Hij zucht en bladert snel verder. Nog een geluk dat het alleen maar deze foto is, die Liese ziet. Ze hebben ook nog een videoband van toen hij klein was. Daar staat hij nog veel bloter op. Vooral dat ene stuk waarop hij in bad gaat ...

Het duurt even voor Liese weer normaal doet. Maar dan ziet ze foto's van Stijns doop. Opeens wordt ze heel serieus. Over een paar weken wordt zij zelf ook gedoopt. Ze wil er alles over weten.

Stijn is blij dat hij kan uitleggen wat hij weet. Het is net of hij opeens een stukje ouder is.

'Dit ben ik in mijn doopkleed,' wijst hij aan. 'Als je gedoopt wordt, moet je zo'n wit kleed dragen. Het is net een jurkje, zie je dat?'

'Wie houdt jou daar vast?' vraagt Liese. 'Dat is niet je moeder.'

'Nee, dat is tante Els. Zij is mijn meter. En oom Hans is mijn peter.'

'Een peter en meter beloven dat ze altijd voor je zullen zorgen als dat nodig is,' weet Liese.

'Kijk, hier word ik gedoopt,' zegt Stijn. Op de foto zie je hoe de priester water over het hoofd van de kleine Stijn laat lopen. Het water komt uit een grote stenen kom. 'Dat is de doopvont,' legt Stijn uit. 'Daarin zit water dat door de priester is gezegend.'

'Is het koud?' vraagt Liese met een bibberstemmetje.

'Weet ik niet meer,' lacht Stijn. 'Maar ik heb niet gehuild, zegt mama.'

Hij slaat een bladzijde om naar de volgende foto's.

'Hier geeft de priester mij een kruisje op mijn voorhoofd,' gaat Stijn verder. 'Dat doet hij met speciale zalf. En hier ...' Stijn wijst op de volgende foto, '... hier steekt papa mijn doopkaars aan.'

'Ik vind het heel spannend om gedoopt te worden,' zegt Liese. 'Mama zegt: als je gedoopt bent, hoor je bij alle mensen die geloven net als wij.'

'Klopt,' zegt Stijn met een wijs gezicht.

Ze bladeren samen het hele album door. Dan komt plotseling Stijns moeder binnen.

'Hé,' zegt ze. 'Jullie zitten in Stijns babyalbum te kijken! Wat leuk! Weet je wat? Ik heb nog een videoband van toen Stijn een baby was. Zal ik die eens opzetten?'

'Nee!' gilt Stijn meteen. Hij springt op uit de bank en sleurt Liese mee.

'Kom,' roept hij. 'We gaan buiten spelen.' En weg zijn ze. Mama kijkt hen stomverbaasd na.

'Nu ja!' zucht ze. 'En het is juist zo'n leuke band. Vooral dat stukje dat Stijn in bad gaat ...'

Achtergrondinformatie

Het mogelijke verloop van een doopselviering

1 ONTHAAL

- Begroeting (aan de ingang van de kerk) en naamgeving (voor God en voor de mensen): 'Deze naam staat geschreven in de palm van Gods hand.'
- Motivering van de ouders om het kind te laten dopen en de verantwoordelijkheid van de ouders: hun kind in geloof opvoeden en het leren leven naar Gods geboden.
- Vraag aan peter en meter om de ouders bij te staan.

2 WOORDDIENST

- een schriftlezing
- eventueel zang
- een korte toespraak door de voorganger
- de voorbeden
- de handoplegging met een gebed opdat het kind sterk en weerbaar mag worden, gevrijwaard voor het kwaad

3 LOFPRIJZING OVER HET WATER

De voorganger prijst God om het water en zijn levenskracht.

4 VERZAKING AAN HET KWAAD EN GELOOFSBELIJDENIS

- De ouders, peter en meter beloven te verzaken aan kwaad en onrecht.
- Zij beloven het kind gelovig op te voeden.
- Alle aanwezigen worden uitgenodigd hun doopbeloften te hernieuwen.

5 HET DOOPSEL

De moeder (of meter) houdt het kind boven de doopvont en de voorganger giet water over het hoofdje terwijl hij zegt: "..., ik doop je in de naam van de Vader, de Zoon en de heilige Geest."

6 ZALVING

De zalving met het chrisma (op het voorhoofd) duidt op de innerlijke zalving met de heilige Geest.

7 HET WITTE KLEED

Het is een feestkleed en duidt op het feit dat het kind 'een nieuwe mens' is geworden. Het verwijst naar het woord van de apostel: 'Wie in Christus is gedoopt, is met Christus bekleed.'

8 DE DOOPKAARS

De doopkaars wordt ontstoken aan de paaskaars en verwijst naar het licht van de verrezen Christus. Het kind wordt daardoor 'kind van het licht'.

9 EFFETA

God wordt aanroepen opdat het kind spoedig mag leren zien, horen, gaan en spreken, oor en oog mag hebben voor Gods Woord.

10 HET ONZE VADER

Alle aanwezigen bidden samen het gebed 'Onze Vader'.

11 INSCHRIJVING IN HET DOOPBOEK

Het doopsel wordt ingeschreven in het doopboek van de parochie waar het kind woont. Het wordt ook genoteerd in het trouwboekje (als dat er is).

12 SLOTZEGEN

Alle aanwezigen ontvangen de zegen van de priester.

TIP

Soms wordt het kind ook toegewijd aan Maria en wordt het 'Wees Gegroet' gebeden.

Bijeenkomst 4 Welkom in de kerk

LEERMIDDELEN

Door de leerkracht te voorzien:

- tijdschriften, scharen en lijm
- de woordkaarten: bijbel, hostie, beker, altaar
- magneten of plakband (voor aan het bord)

In de handleiding:

- tekeningen van een kerkgebouw met open deur, een klok, priester, altaar, paaskaars, kelk, kruisbeeld, bijbelboek, hostie, een groep mensen, p. 41 en 42
- Wat je kunt doen op de bijeenkomst vanuit de parochie ..., p. 40

In het communieboekje:

- de kerk: het huis van god, p. 24
- onze kerk staat open voor iedereen., p. 25
- dat zie je allemaal in de kerk!, p. 26
- zo ziet de kerk er vanbinnen uit., p. 27
- dit doe ik samen met mijn ouders., p. 28
- met mijn familie naar de kerk ..., p. 29
- de parochie doet ook mee!, p. 30

Vooraf

Deze bijeenkomst sluit aan bij 'Kerkelijk jaar: advent en Kerstmis'.

Knip alle tekeningen van elkaar los en vergroot ze tot A4-formaat. Het kerkgebouw vergroot je best tot A3-formaat. Kleur de tekeningen eventueel in en verknip ze (uitgezonderd het kerkgebouw) in 2 stukken. Voor een langdurig gebruik kun je de tekening van het kerkgebouw en alle verknipte stukken plastificeren. Zet vooraan een tafel klaar.

Het kerkgebouw

Deel de verknipte tekeningen willekeurig uit. Zorg dat er tenminste per 2 kinderen een stuk tekening is.

TIP 1

Als je een grote klasgroep hebt, kun je altijd meer exemplaren van de tekening met de mensen voorzien.

TIP 2

Je kunt ook op de volgende manier te werk gaan:

Leg alle puzzelstukken op de grond of op een tafel. Laat de kinderen rond de puzzelstukken plaatsnemen. Laat telkens 2 kinderen 2 bij elkaar horende puzzelstukken zoeken en aan het bord hangen. Als de kinderen de tekening van de mensen nemen, laat je ze op de tafel leggen.

Laat de kinderen bij hun klasgenoten de tweede helft van hun tekening zoeken. Ze gaan bij elkaar staan. Noem de namen van de kinderen die de puzzelstukken van de klok hebben en laat hen naar voor komen. De kinderen puzzelen hun tekening terug samen, hangen ze aan het bord en gaan op hun plaats zitten. Herhaal de werkwijze tot klok, priester, altaar, paaskaars, kelk, kruisbeeld, bijbelboek en hostie aan het bord hangen. De kinderen die de tekeningen van mensen hebben, puzzelen hun stukken ook samen en leggen ze op een daarvoor voorziene tafel.

De kinderen vertellen wat er allemaal aan het bord hangt. Vraag waar je die dingen kunt zien. *In de kerk.* Hang de tekening van het kerkgebouw aan het bord.

TIP

Je kunt met de kinderen ook een bezoek brengen aan de kerk en ter plaatse alle voorwerpen bespreken.

Laat de kinderen bij elke tekening aan het bord vertellen wat ze erover weten. Vul indien nodig verder aan.

- *de klok: de kerkklokken hangen meestal in een toren, ze worden geluid een 15-tal minuten voor de viering begint, de klokken roepen de mensen op om naar de kerk te komen, ... De kerkklokken luiden ook om het uur aan te geven. Op vele plaatsen luiden de klokken als er iemand is gestorven: die klokken noemt men de doodsklokken.*
- *het bijbelboek: daar leest de priester uit voor tijdens de viering, er staan verhalen in over Jezus en God, het bijbelboek ligt op het altaar, ...*
- *het altaar: een tafel in de kerk waarrond mensen samenkomen om te vieren, op het altaar staan allerlei*

dingen die nodig zijn om samen eucharistie te vieren, ...

- *de priester: hij leidt de eucharistieviering, hij spreekt eigenlijk in naam van Jezus en God tot de mensen, ...*
- *de paaskaars: een grote kaars die vooraan in de kerk staat, ze brandt bij elke speciale viering, ze zal ook branden bij de eerste communie, ...*
- *het kruisbeeld: staat ook op het altaar, het doet ons denken aan Jezus die gestorven is aan het kruis, het is het teken (symbool) van de christenen (mensen die in Jezus en God geloven), ...*
- *de kelk (beker): daar drinkt de priester uit, zij wordt naar het altaar gebracht als het altaar wordt klaargemaakt om maaltijd te vieren, in de kelk doet men wijn en water, ...*
- *de hostie: is een soort brood dat mensen samen in de eucharistieviering eten, door dat brood zijn we dicht bij Jezus, met onze eerste communie mogen wij ook een hostie ontvangen, ...*

Vestig de aandacht van de kinderen op de tafel met de afbeelding van de mensen en vraag wat ze met de kerk te maken kunnen hebben. In de kerk komen mensen samen.

Laat de mensen aan het bord hangen, zodat ze precies op weg zijn naar het kerkgebouw. Vraag de kinderen waarom mensen naar de kerk gaan: om te bidden, om te vieren, om dicht bij God te zijn, ...

Houd met de kinderen een klasgesprek rond het kerkgebouw en rond vieren in de kerk.

Mogelijke vragen daarbij zijn:

- Wie is er al eens in een kerk geweest?
- Waarom was je in de kerk?
- Wat heb je daar gezien?
- ...

De kerk: het huis van God

De kinderen nemen hun communieboekje op p. 24 en vertellen wat ze op de tekening zien: een jongen (Bram) die met zijn ouders naar de kerk gaat. Lees het verhaal op p. 24 voor.

Onze kerk staat open voor iedereen.

Laat de kinderen vertellen wat er getekend staat op p. 25 van hun communieboekje. *Een kerk*. Lees dan met de kinderen de tekst die in de kader staat en vul klassikaal de ontbrekende woorden in.

het huis van **god**,
waar ik mijn eerste communie doe,
is de **kerk** .
het is een thuis
voor alle **mensen**
die in god geloven.

Geef elk kind een tijdschrift met de opdracht: zoek in het tijdschrift allemaal verschillende mensen, knip ze uit en kleef ze op p. 25 rond de kerk. Immers, alle mensen zijn welkom in de kerk, het huis van God.

TIP

Je kunt de kinderen ook in groepjes van 2 of meer laten werken met één tijdschrift.

Dat zie je allemaal in de kerk!

Hang de woordkaarten aan het bord. Laat de kinderen de woorden even lezen en kort vertellen wat ze betekenen. Dan nemen de kinderen hun communieboekje op p. 26 en laat je hen vertellen wat ze op de eerste foto zien. Laat de kinderen het passende woord op het bord zoeken en dat woord op de schrijflijn onder de foto schrijven. Herhaal de werkwijze voor de 4 foto's.

Tot slot nemen de kinderen hun communieboekje op p. 27. Bespreek met hen wat er te zien is: de binnenkant van een kerk met een priester achter het altaar. Vertel dat er stukjes uit de tekening werden gehaald en laat hen de tekening weer volledig te maken.

TIP

De kinderen kunnen de tekening thuis kleuren.

Zo neem en eet je een hostie ...

Bekijk samen met de kinderen de handelingen van het communiceren op p. 26 en oefen ze eventueel in.

Tot slot

De kinderen nemen hun communieboekje op p. 1 en kleuren de volgende ballon. Geef het communieboekje mee naar huis en vertel de kinderen dat ze p. 28 en 29 samen met mama en papa mogen maken.

BELANGRIJKE OPMERKING

Voor de aansluitende bijeenkomst vanuit de parochie vind je tips in bijlage 1.

Als er vanuit de parochie geen samenkomsten voorzien zijn om het communieboekje aan te vullen, kun je dit samen in de klas doen.

Laat de kinderen vertellen welke feesten er allemaal in de kerk gevierd worden. Telkens als de kinderen een vieringmoment noemen, noteer je dat op het bord met een passende tekening.

bv. Kerstmis: een ster of kerstboom

Pasen: een klok

doopsel: een druppel water

huwelijk: een hartje of 2 ringen

begravenis: een kruisje

eerste communie: een hostie

vormsel: een vlammetje

De kinderen nemen hun communieboekje op p. 30 en nemen de woorden en/of tekeningen van het bord op het werkblad over.

Bijlage I

Wat je kunt doen op de bijeenkomst vanuit de parochie ... (communieboekje p. 30)

Accent

In de kerk vieren mensen zowel de 'gewone gang van zaken' als zeer ingrijpende gebeurtenissen, van nieuw leven tot afscheid in de dood. Sommige mensen komen geregeld in de kerk, andere alleen bij bijzondere gebeurtenissen (een huwelijk, een jubileum, een begrafenis, ...) of bij de grote feesten (Kerstmis, Pasen, ...).

Steun bij de geloofsopvoeding in het gezin

Misschien kun je de kinderen en hun gezin uitnodigen op een winterwandeling met sfeerrijke ingrediënten als:

- een verhalenverteller die (naargelang van de periode van het jaar natuurlijk) het kerstverhaal of een driekoningenverhaal vertelt bij een haard- of kampvuur
- een poppenspel
- warme chocolademelk
- ...

TIP

De bindfiguren uit het krantje of de catechesebijeenkomsten (het krokusje) kunnen op bepaalde stoppunten op bezoek komen (bv. in een poppenspel).

Rond deze periode moet je in het eerste-communiekraantje natuurlijk de aandacht van kinderen én ouders vragen voor de advent, Kerstmis, het feest van de Openbaring (Driekoningen) en Lichtmis: op kerkelijke feesten zijn er natuurlijk ook vieringen in de kerk. Je kunt aangepaste verhalen en knutselideetjes voor de kinderen aanreiken. Wellicht zijn sommige ouders geïnteresseerd in een woordje uitleg over al die feesten. Ook kun je informatie geven over het project van Welzijnszorg of over Sterzingen (Missio).

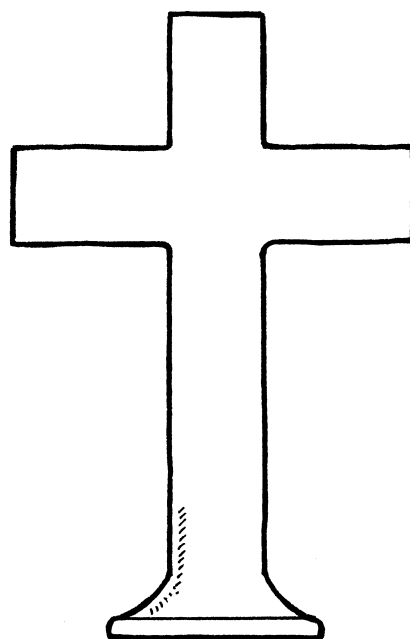
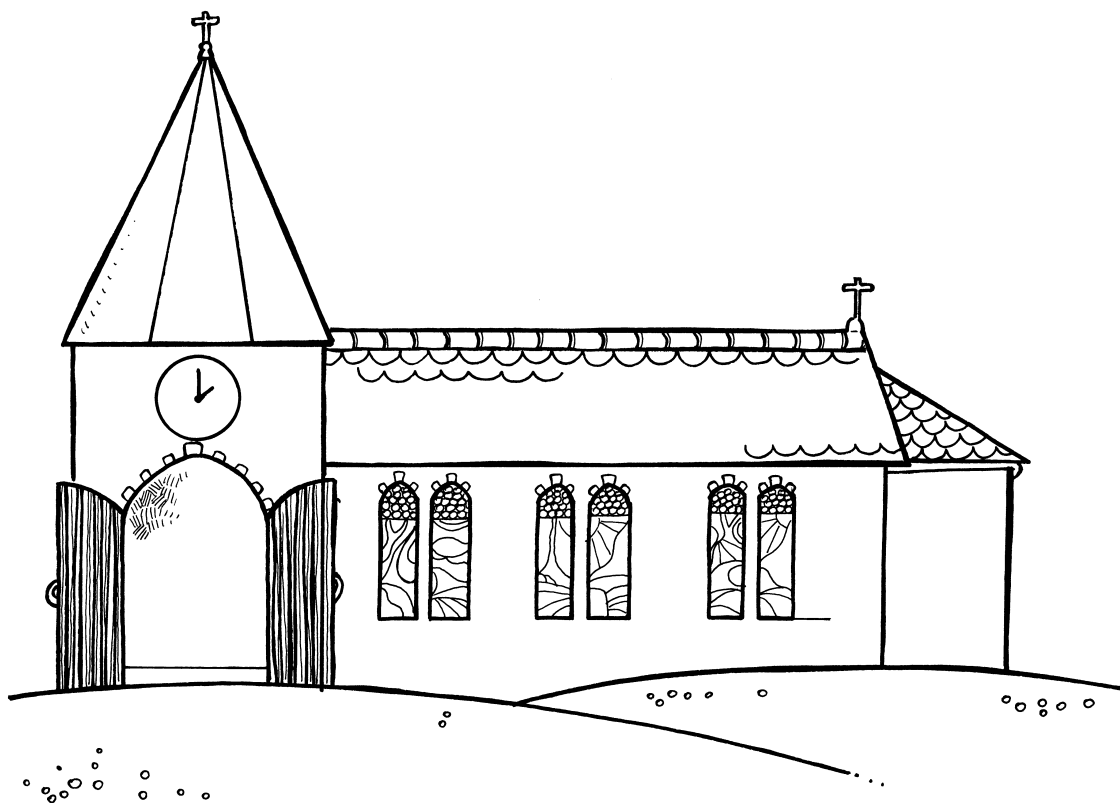
Riten en vieringen

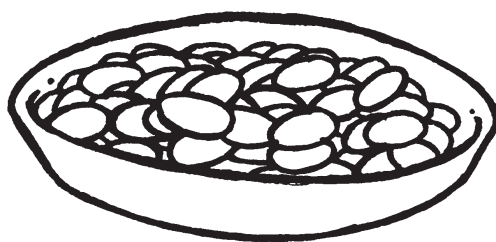
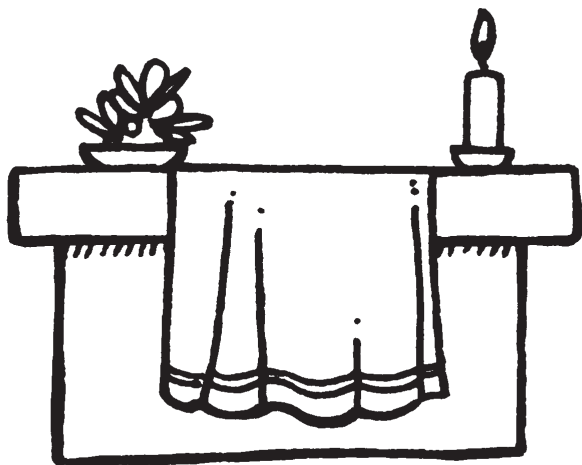
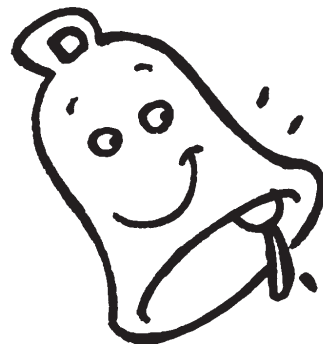
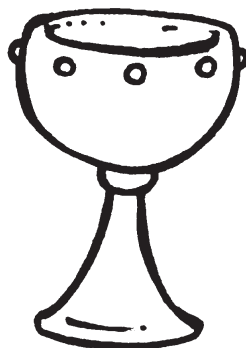
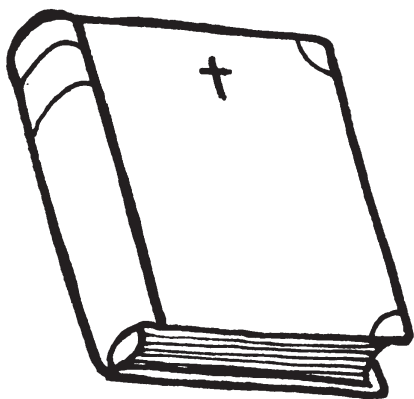
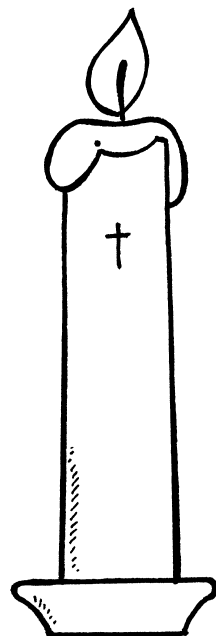
In deze periode zijn er tal van mogelijkheden: een kerstviering met de hele school (waarop ook de (groot)ouders worden uitgenodigd), de kerst-gezinsviering in de eigen of buurparochie,

Suggesties voor de parochiecatechese

- Je kunt iemand uitnodigen die in de kerk aan de vieringen meewerkt (misdienaar, zanger, lector, ...). Jonge medewerkers zullen de kinderen die zich op de eerste communie voorbereiden, zeker aanspreken.
- Ga met de kinderen in op alle gebeurtenissen die in een kerk kunnen gevierd worden. Laat hen vertellen wat ze zelf al hebben meegemaakt, vul aan met wat jij al mee vierde in de kerk. Je kunt eventueel foto's meebrengen en de kinderen laten vertellen. Zoek bij elke gelegenheid een symbolische tekening en laat de kinderen die overnemen in hun communieboekje.
- In de parochies waar kindernevendiensten of gezinsvieringen zijn, kun je daar de aandacht van de kinderen op vestigen.

Bijlage 2

Bijeenkomst 5

Jesus roept mij!

LEERMIDDELEN

Door de leerkracht te voorzien:

- de prenten 2, 5, 8 en 11 uit de prentenset TvH 1 bij het Jezusverhaal 'Jesus roept de leerlingen.' (of eigengemaakte prenten)

In de handleiding:

- het bijbelverhaal 'Jesus roept de leerlingen.', p. 48
- Wat je kunt doen op de bijeenkomst vanuit de parochie ..., p. 47

In het communieboekje:

- wie roept mij?, p. 31
- jesus roept de leerlingen., p. 32
- jesus roept jou en mij ..., p. 33 en 34
- dit doe ik samen met mijn ouders., p. 35 en 36
- de parochie doet ook mee!, p. 37

Vooraf

Deze bijeenkomst sluit aan bij het Jezusverhaal 'Jezus roept de leerlingen'.

Wie roept mij?

Roep om de beurt enkele kinderen bij naam om bij jou te komen. Begroet hen bij hun naam en laat hen terug op hun plaats gaan zitten. Vraag hen waarom ze tot bij jou gekomen zijn: *omdat je hen geroepen hebt*. Houd een kort klasgesprek rond 'iemand roepen' en 'geroepen worden'.

Mogelijke vragen daarbij zijn:

- Wie roept jou soms?
Mama, papa, broer, zus, een vriendje, de juf of meester, ...
- Waarom roepen ze jou?
Om iets te doen, om mee te gaan, om naar iets te luisteren of te kijken, ...
- Kom jij meestal dadelijk als ze je roepen? Waarom?
Omdat ik wil weten wat ze gaan zeggen, omdat ik niet anders durf, omdat ik wil luisteren, ...
- Durf je wel eens doen alsof je niet gehoord hebt dat ze je roepen? Waarom?
Omdat ik geen zin heb om te komen, omdat het iemand is die ik niet ken die roept, omdat ik geen tijd heb om te komen, ...

Laat de kinderen hun kleurpotloden nemen en hun communieboekje p. 31. Ze vertellen wat ze zien: een *roepend meisje met namen erbij*.

Laat een kind een naam lezen. Vertel dat de kinderen die wel eens door die persoon geroepen worden, die naam mogen kleuren. Laat daarna enkele kinderen vertellen waarom die persoon hen wel eens roept. Herhaal de werkwijze tot alle namen aan bod zijn gekomen.

Jezus roept de leerlingen.

Toon prent 8. Laat de kinderen vertellen wat ze zien: *2 boten, water, Jezus, vissers, een visnet, vissen, ...*

Vraag de kinderen of ze iemand zien die roept. *Ja, de man in de boot met Jezus*. Wat zou die man roepen en naar wie roept hij? *Hij roept dat hij veel vis heeft gevangen, hij roept om te komen helpen, hij roept naar de twee mannen in de andere boot, ...*

Hang prent 8 aan het bord samen met de prenten 2, 5 en 11.

Vraag de kinderen of er op de andere prenten ook 'geroepen wordt' en door wie of waarom.

Mogelijke antwoorden zijn:

- Bij prent 2:
Er roept iemand die we niet zien op de prent, iemand vraagt of ze veel gevangen hebben, iemand vraagt of hij mee mag varen, ...
- Bij prent 5:
Jezus roept (vraagt) of Hij mag meevaren, Jezus vraagt om Hem naar de overkant te brengen, Jezus vraagt of de man nog gaat vissen, ...
- Bij prent 11:
Jezus roept om met Hem mee te gaan, Jezus zegt dat Hij het leuk vond, Jezus vraagt of de andere mensen mogen meevaren, ...

Doe het bijbelritueel en vertel het verhaal 'Jezus roept de leerlingen.' (hdl p. 48) in vier delen. Na elk deel nemen de kinderen de bijpassende prent en hangen die in de juiste volgorde aan het bord.

Dan nemen de kinderen hun communieboekje op p. 32. Overloop met hen de opdracht: ze zetten de prenten in de juiste volgorde door ze te nummeren en schrijven onder elke prent enkele woorden of één zin. De kinderen gaan aan het werk.

TIP 1

Je kunt eventueel een aantal voorbeeldwoorden op het bord schrijven om de kinderen op weg te helpen.

TIP 2

Je kunt de kinderen individueel de prenten laten nummeren en daarna klassikaal per prent woorden laten zoeken om eronder te schrijven.

Jezus roept jou en mij!

Vestig terug de aandacht op prent 11 en laat de kinderen nog eens vertellen wat daar gebeurt.

Mogelijke vragen daarbij zijn:

- Wat gebeurt er op de prent?

Jezus roept de leerlingen om met Hem mee te gaan, Hem te volgen.

- Gaan de vissers mee? Waarom?

Ze willen Jezus volgen en net doen zoals Hij, Hem helpen bij Zijn werk.

- Kunnen wij nu nog met Jezus meegaan?

Niet zoals die vissers, maar wel door te doen wat Hij graag zou hebben.

- Wat kun jij zoal doen om Jezus te volgen, Hem te helpen?

Andere kinderen helpen, luisteren naar andere mensen, goede dingen proberen te doen, geen ruzie maken, ...

De kinderen nemen hun communieboekje op p. 33 en 34. Overloop met hen de opdracht: ze bekijken de prenten goed en kleuren die prenten waarop de kinderen doen zoals Jezus. De kinderen gaan aan het werk.

Tot slot

De kinderen nemen hun communieboekje op p. 1 en kleuren een vijfde ballon.

Geef het communieboekje mee naar huis en vertel de kinderen dat ze p. 35 en 36 samen met mama en papa mogen maken.

BELANGRIJKE OPMERKING

Voor de aansluitende bijeenkomst vanuit de parochie vind je tips in bijlage 1.

Als er vanuit de parochie geen samenkomsten voorzien zijn om het communieboekje aan te vullen, kun je dat samen in de klas doen.

De kinderen nemen hun communieboekje op p. 37. Nodig de kinderen uit om een kruisteken te maken.

Vraag hen wanneer ze dat doen: *als ze gaan bidden*. Laat de kinderen vertellen wanneer zij wel eens bidden en wat ze dan aan God vertellen.

Vertel dat Jezus ook veel praatte met God en dat Hij aan Zijn leerlingen en ook aan ons een gebed geleerd heeft.

TIP

Als je kernles 7 uit het thema 'Ik heb een lichaam met vele mogelijkheden' al gegeven hebt, kun je daarnaar verwijzen.

Maak samen met de kinderen een kruisteken (of leer het kruisteken aan) en bid het Onze Vader met de kinderen.

TIP

Als de kinderen het gebed nog niet (voldoende) kennen, kun je het aanleren. Je kunt telkens 1 zin zeggen en door de kinderen laten herhalen.

Nodig de kinderen uit om het gebed ook regelmatig samen met hun ouders te bidden.

Bijlage I

Wat je kunt doen op de bijeenkomst vanuit de parochie ... (communieboekje p. 37)

Accent

In dit deelthema ligt de nadruk op de persoonlijke uitnodiging van Jezus. De boodschap van het evangelie is geen vage, algemene vraag, maar een concrete oproep aan kleine en grote mensen.

Steun bij de geloofsopvoeding in het gezin

Je kunt het project 'Thuis in de kerk' opstarten. Vraag een handige (groot)vader om een stevige houten doos in de vorm van een huisje te maken. Daarin berg je enkele (geloofs)voorwerpen op die men thuis kan gebruiken: een kaars, een kinderbijbel met een beperkt aantal verhalen, een gebedenboekje, foto's, ... Je kunt er ook een 'gastenboek' bijvoegen. Gezinnen die dat wensen, kunnen het huisje uitlenen voor een periode van bv. een week. Zij kunnen elke avond aan hun kind(eren) een verhaal voorlezen, een gebed lezen of bidden uit het boekje, vertellen bij een foto, ... Op het einde van de week kunnen ze enkele ervaringen of indrukken in het gastenboek schrijven.

TIP

Als er veel eerste communicanten zijn, moet je misschien meer dan één huisje voorzien.

Riten en vieringen

- Je kunt de aandacht op de kerkklokken vestigen. Ze zijn a.h.w. de stemmen die je uitnodigen naar de viering te komen, zij 'roepen' de mensen om naar de kerk te komen.
- In de viering is er speciale aandacht voor het 'Onze Vader'.
- Tijdens de lezingen horen we woorden van Jezus, woorden die uitnodigen. Je kunt in een viering extra aandacht besteden aan het ritueel bij de lezingen: het plechtig inhalen van het lezingenboek, een kaars aansteken, drie kruisjes maken.
- Het kan erg zinvol zijn een woord- of gebedsviering te houden.

Suggesties voor de parochiecatechese

- Het bijbelverhaal over de roeping van Samuël (1 Samuël 3, 1-10) vertelt hoe de kleine Samuël wordt geroepen door Jahweh, maar eerst niet goed weet wat hij met die roeping aanmoet. Tot zijn leermeester (juf, meester, ouder, catechist, ...) hem zegt: "Als Hij nog een keer roept, zeg dan gewoon: Spreek, Heer, uw dienaar luistert!". In een ander bijbelverhaal (Matteüs 19, 13-15) nodigt Jezus heel speciaal de kinderen bij zich uit (zie bijeenkomst 2).
- Je kunt praten over 'roeping', geroepen worden om iets te doen, je geroepen voelen, ...
- Je kunt een spel spelen waarbij de nadruk ligt op 'roepen'.
- Je kunt mensen uitnodigen die geroepen werden om zich in dienst van God en de mensen te stellen.
- Je kunt met de kinderen nadenken over de drie kruisjes die net voor het evangelie worden gemaakt: Wat denk ik over bijbelverhalen? (hoofd) Wanneer praat ik erover? (mond) Luister ik graag naar deze verhalen? (hart)

Bijlage 2

Jezus roept de leerlingen. (Lc 5, 1-11)

Kolet Janssen

deel 1

Simon was moe. Met trage bewegingen spoelde hij de netten en keek na of er geen gaten moesten hersteld worden. De hele nacht hadden hij en zijn broer Andreas keihard gewerkt in hun vissersboot, maar ze hadden niet eens genoeg gevangen om er behoorlijk van te eten. Om te verkopen was er al helemaal niets over. Geen geld in het laatje dus. Die stomme vis wilde gewoon niet bijten.

Een eindje verder zag hij een groep mensen langs de oever van het meer wandelen. Die man Jezus stond in hun midden en praatte maar raak. Voor Simon hoefde dat allemaal niet. Hij was niet geïnteresseerd in mensen die te veel praatten. Werken kwam voor hem op de eerste plaats.

deel 2

Kwam die Jezus nu naar hem toe? Inderdaad! "Hallo, Simon", zei Hij. "Mag Ik een eindje meevaren in je boot? Dan kunnen we wat vis ophalen."

Simon grijnsde. "Mijn broer en ik hebben ons de hele nacht uitgesloofd, en bijna niets gevangen", zei hij. "Maar als meneer het wil, proberen we het nog een keer." Dan kan Hij zelf zien dat vissen wel wat moeilijker is dan praten, dacht Simon.

deel 3

"Vaar daarheen, naar diep water", wees Jezus. "En gooi daar je netten uit;"

Simon deed wat Jezus vroeg. Hij geloofde niet dat het zou lukken. In diep water had je nog minder kans om de vis te slim af te zijn. Toen hij en Andreas het net weer wilden ophalen, leek het ergens vast te zitten. Ook dat nog, dacht Simon kwaad. Maar het net zat niet vast. Het was zwaar, omdat het helemaal vol zat. Zo vol, dat ze het onmogelijk aan boord kregen. Simon riep naar Johannes en Jakobus, die in een boot vlakbij voeren. Ze kwamen helpen en samen brachten ze twee volle boten vis aan land.

deel 4

Ze konden hun ogen haast niet geloven. Zoveel vis! Simon keek Jezus verwonderd aan. Jezus lachte; "Jij bent gewoon een goede visser, dat is wel duidelijk!" zei Hij. "Volgens Mij kun je ook heel goed mensen vangen. Hen helpen als ze problemen hebben. Zorgen dat iedereen erbij hoort. Wil je dat niet eens proberen?"

Simon zei niets, maar hij liet zijn netten liggen en volgde Jezus. Ook Andreas, Johannes en Jakobus gingen voortaan met Jezus mee.

's Avonds schoot Simon opeens in de lach. "Jij bent toch wel de beste visser, Jezus!" zei hij. "En dan bedoel ik niet die volle netten van vanmorgen. Nee, Jij hebt ons gevangen, mijn broer, mijn vrienden en mij!"

Jezus knikte. "Ik ben ook heel blij met Mijn vangst", zei Hij.

Bijeenkomst 6

Ik volg Jezus.

LEERMIDDELEN

Door de leerkracht te voorzien:

- tien druiven (of voor elk kind een druif) uit blauw tekenpapier
- een druivenstok uit bruin tekenpapier of op een flap met daarop een druivenstok
- eventueel een foto van een druivelaar of wijngaard
- de volgende zinnen op woordkaarten:
 - ik zeg neen en doe ja.
 - ik zeg ja en doe neen.
 - ik zeg ja en doe ja.

In de handleiding:

- Wat je kunt doen op de bijeenkomst vanuit de parochie ..., p. 53

In het communieboekje:

- een vader had twee zonen ..., p. 38 en 39
- ik zeg ja! ik doe het ook!, p. 40 en 41
- dit doe ik samen met mijn ouders., p. 42
- ik doe het goede., p. 43
- de parochie doet ook mee!, p. 44

Vooraf

Deze bijeenkomst sluit aan bij het thema's 'Ik heb een lichaam met vele mogelijkheden ...' en 'Maar ik kan niet alles.'

Knip de tien druiven (of voor elk kind 1) uit blauw tekenpapier en eventueel een druivenstok uit bruin tekenpapier of teken een druivenstok op een grote flap.

Maak de volgende zinnen op woordkaarten:

ik zeg neen en doe ja.

ik zeg ja en doe neen.

ik zeg ja en doe ja.

Het goede doen

Laat de kinderen hun communieboekje nemen op p. 33 en 34. Vraag hen of ze nog weten wat ze daar moesten doen: *de prenten kleuren waarop de kinderen zoals Jezus doen*. Laat de kinderen om beurten vertellen welke prent ze gekleurd hebben en waarom. Na elke beurt geef je dat kind een druif.

Als alle gekleurde prenten besproken zijn, vraag je de kinderen om zelf nog voorbeelden te geven van situaties waarin ze zoals Jezus kunnen doen. Bij elk goed voorbeeld geef je het kind ook een druif. Laat de kinderen vertellen tot alle druiven zijn uitgedeeld.

Toon de druivenstok en laat de kinderen hun druiven eraan hangen of kleven tot een druiventros.

Vertel kort hoe druiven aan een druivelaar groeien, over wijngaarden waar de planten verzorgd worden, over het oogsten van rijpe druiven, over de vele mensen die nodig zijn om met de hand alle druiventrossen te plukken en in manden te verzamelen. Toon daarbij eventueel een foto van een druivelaar of wijngaard.

Zeg je het goede? Doe je het goede?

Hang de zin 'ik zeg ja en doe neen.' aan het bord en laat een kind de zin lezen of lees hem zelf voor. Laat de kinderen vertellen wat de zin volgens hen wil zeggen. Laat hen voorbeelden geven van situaties waarbij de zin past.

Mogelijke voorbeelden zijn:

- Je kijkt tv en mama vraagt om naar de winkel te gaan. Je zegt: "Ik kom.", maar je kijkt gewoon verder tv.
- Een vriendje vraagt of hij nu even met je bal mag spelen. Je zegt: 'Ok', maar je speelt zelf gewoon verder.
- De juf vraagt om een ander kind te laten meespelen, je zegt dat het mag, maar je laat het kind niet meespelen.

Herhaal de werkwijze voor de zin: 'Ik zeg neen en doe ja.' en daarna voor de zin 'Ik zeg ja en doe ja.'

TIP

Als het volgens jou te moeilijk is, kun je de kinderen de drie zinnen eerst laten lezen. Dan geef je zelf een aantal voorbeelden en laat je de kinderen de passende zin erbij zoeken.

Een vader had twee zonen.

Vertel dat er in de bijbel een verhaal staat dat Jezus aan de mensen vertelde. Vertel dat het verhaal over een man met een wijngaard gaat.

Doe het bijbelritueel en vertel het bijbelverhaal in het communieboekje op p. 38 en 39.

Bespreek het verhaal kort met de kinderen en laat hen ontdekken welke broer doet zoals Jezus (God) van ons vraagt. De kinderen nemen hun communieboekje op p. 38 en 39. Overloop met hen de 2 opdrachten: op p. 38 kleuren ze de druiven en op p. 39 schrijven ze de naam van de broer in de mand en tekenen ze er de geplukte druiven bij. De kinderen gaan aan het werk.

Nadien laat je enkele kinderen tonen wat ze geschreven en getekend hebben. Verwijs dan opnieuw naar de woordkaarten en vraag welke zin bij Ruben past en waarom. Laat enkele kinderen vertellen.

Ik zeg ja, ik doe het ook.

De kinderen nemen hun communieboekje op p. 40 en 41. Ze vertellen wat ze zien. Het woord 'IK' en op de volgende bladzijde Jezus. Overloop met hen de opdracht: de kinderen zoeken telkens de goede weg. Bij wie komen ze uit? Als ze klaar zijn met de opdracht, bespreek je met hen de verschillende wegen en laat je hen vertellen bij wie ze uitkomen door het goede te doen.

- situatie 1: pesten of helpen
- situatie 2: op de bloemen lopen of ernaast
- situatie 3: alles voor jezelf houden of delen
- situatie 4: ruzie maken of samen spelen

Ik bid.

Bid als afsluiting samen met de kinderen het Onze Vader.

Tot slot

De kinderen nemen hun communieboekje op p. 1 en kleuren de zesde ballon.

Geef het communieboekje met de kinderen mee naar huis om p. 42 en 43 samen met hun ouders te maken.

BELANGRIJKE OPMERKING

Voor de aansluitende bijeenkomst vanuit de parochie vind je tips in bijlage 1.

Als er vanuit de parochie geen samenkomsten voorzien zijn om het communieboekje aan te vullen, kun je dit samen in de klas doen.

Houd met de kinderen een kort klasgesprek over 'het goede doen', fouten maken, vergeving vragen en geven.

Mogelijke vragen daarbij zijn:

- Vind je het gemakkelijk om altijd de juiste dingen te doen? Waarom wel of waarom niet?
- Wat gebeurt er als je eens iets verkeerd doet?
Dan zijn mama, papa, ... boos. Dan krijg je straf, ...
- Blijven mama, papa, de juf of meester, ... voor altijd boos?
Nee, het komt altijd weer goed, ... Als ik spijt heb, blijven ze niet boos, ...
- Ben je zelf wel eens boos geweest op iemand die een fout maakte?
Ja, ...
- Blijf je dan boos?
Ja, nee, soms, ...
- Wat doe je om het terug goed te maken?
Knuffelen, een hand geven, vragen om terug mee te spelen, elkaar een zoen geven, ...
- Denk je dat Jezus (God) boos blijft als we fouten maken?
Nee, want zij vergeven ook, ...

- Hoe zou je het weer goed kunnen maken met Jezus en God?

Door te bidden en te zeggen dat je spijt hebt, door te beloven om beter je best te doen, door iets extra goed doen voor een ander, ...

De kinderen nemen hun communieboekje op p. 44. Lees samen met hen de tekst in de kerk. Zoek met hen een mogelijkheid om vergeving te vragen aan God waarin alle kinderen zich kunnen vinden. Noteer dat met enkele woorden op het bord. De kinderen nemen het over in hun communieboekje. Volg dezelfde werkwijze voor het vergeving vragen aan mensen.

Doet het gebedsritueel, nodig de kinderen uit om een kruisteken te maken en bid met hen het gebed op p. 44 in het communieboekje.

Bijlage I

Wat je kunt doen op de bijeenkomst vanuit de parochie ... (communieboekje p. 44)

Accent

Waar het in het vorige thema ging over de vraag die Jezus aan kleine én grote mensen stelt, ligt hier de nadruk op het antwoord dat ieder van ons wel of niet geeft.

Mensen zijn vrij om de roep van Jezus te beantwoorden, maar het antwoord is nooit vrijblijvend.

Antwoorden op wat Jezus vraagt, kan in woord en daad. Maar wat het meeste deugd doet, is dat je steeds opnieuw kunt beginnen. Geen enkele misstap is groot genoeg om de liefde van Jezus voor altijd te verliezen.

Steun bij de geloofsoopvoeding in het gezin

Je kunt het gebed op p. 44 van het communieboekje op een kaartje afdrukken en de ouders uitnodigen om het thuis geregeld voor te lezen als avondgebed of als gebed na een ruzie.

Riten en vieringen

Een eucharistieviering wordt als het ware overspannen door een boog van vrede. Soms zegt de priester bij het begin van de viering: "Genade zij u en de vrede van God onze Vader en van de Heer Jezus Christus". Even later wordt de schuldbelijdenis gebeden. En als de viering eindigt, zegt de priester: "Gaat nu allen heen in vrede."

Suggesties voor de parochiecatechese

- Je kunt met de kinderen praten over 'het weer goed maken' en over het goede willen doen, maar het niet kunnen. De kinderen kunnen ook vertellen over het zalige gevoel als iemand je vergeeft.
- Je kunt de kinderen uitnodigen om te filosoferen over de vraag: "Mogen alleen brave mensen naar de kerk komen?"
- Je kunt enkele vaste gebeden uit de eucharistie (bv. Heer, ontferm U; Onze Vader; Wij bidden u, verhoor ons, Heer) bespreken en aanleren.
- Je kunt het bijbelverhaal vertellen van Jezus die telkens weer vergeeft: Mt 18, 21-22, eventueel gevolgd door het eerste deel van de gelijkenis in Mt 18, 23-27.

Bijeenkomst 7

Ik doe mijn eerste communie.

LEERMIDDELEN

Door de leerkracht te voorzien:

- een klok (zware bel) of het geluid van kerkklokken op cd of cassette
- eventueel feestelijke versiering voor de klas
- het misboekje van de eerste-communieviering

In de handleiding:

- Wat je kunt doen op de bijeenkomst vanuit de parochie ..., p. 57

In het communieboekje:

- het is zover: wij vieren samen!, p. 45
- aan tafel met jezus, p. 46
- dit doe ik samen met mijn ouders., p. 47
- mijn foto of herinneringskaartje, p. 48
- een prachtig feest, p. 49
- proficiat vanuit de parochie, p. 50

Vooraf

Je plant deze bijeenkomst best net voor de viering van de eerste communie.
Je kunt de klas sfeervol en feestelijk versieren.

Het is bijna zover.

Luid je klok (bel) of zet een cd/cassette met kloggelui op. Schrijf intussen de datum van de eerste communie op het bord.

Vraag de kinderen om de datum te lezen en laat hen vertellen wat er die dag gaat gebeuren. Geef hen de kans vrijuit te vertellen over alle voorbereidingen die thuis al gebeurd zijn of die nog moeten gebeuren.

TIP

Je kunt eventueel de dagen tot de eerste communie op een zelf gemaakte kalender aftellen. Gebruik daarvoor bv. een slinger waarop je het juiste aantal dagen aanduidt en waar je elke dag een stuk afknijpt.

Wij vieren samen in de kerk.

Houd een kort klasgesprek rond de eerste-communicieviering in de kerk.

Mogelijke vragen daarbij zijn:

- Waar gaan we op ... (datum van de viering) samen met de klasgenootjes naartoe?
Naar de kerk.
- Wat gaan we daar samen vieren?
Onze eerste communie
- Waarom gaan we daarvoor naar de kerk?
Omdat God en Jezus ook meevieren en omdat de kerk een plaats is waar Jezus en God heel speciaal aanwezig zijn, omdat er veel mensen samen met ons willen vieren, omdat die viering met ons geloof te maken heeft, ...
- Weten jullie al wat er daar allemaal gaat gebeuren?
We gaan zingen, bidden, luisteren naar verhalen, ...
- Wie gaat er op die dag met jullie meevieren?
Mama, papa, broers, zussen, grootouders, peter, meter, ...

Laat de kinderen vrijuit vertellen wat ze weten over of verwachten van de viering van de eerste communie.

Het verloop van de viering

Nodig de kinderen uit om hun communieboekje te nemen op p. 45. Overloop met hen de verschillende momenten van de viering en vul waar nodig samen met hen de gegevens aan.

Sta vooral even stil bij de volgende momenten:

- mee aan tafel: verwijst naar het Laatste Avondmaal van Jezus en de symbolische betekenis van brood en wijn.
- het Onze Vader: bid samen met de kinderen het gebed nog een keer.
- de communie: vertel duidelijk waarom mensen communiceren en leg de nadruk op het grote moment dat de kinderen mee mogen doen met de volwassenen en daardoor een stap dichterbij een volwaardig christen-zijn komen.
- de zending: ook na de viering mag de communicant verder groeien als kind van God en is hij welkom in de kerk.

Aan tafel met Jezus

De kinderen nemen hun communieboekje op p. 46. Laat hen vertellen wat daar getekend is: *een tafel (altaar)*. Bespreek samen alle dingen die op en naast het altaar te zien zijn. Vraag welke dingen er misschien nog ontbreken. Lees dan samen de woorden onderaan. Geef de opdracht om de ontbrekende zaken te tekenen; de woorden kunnen hen daarbij helpen.

Als de kinderen klaar zijn met de opdracht, herlees je met hen de woorden en vertellen ze welke voorwerpen ze erbij getekend hebben.

Tot slot

De kinderen nemen hun communieboekje op p. 1 en kleuren de zevende ballon.

Geef het communieboekje mee naar huis en vertel dat ze p. 47, 48 en 49 samen met mama en papa mogen maken. Vertel dat ze hun communieboekje mogen meenemen naar het feest, zodat de aanwezige gasten er iets in kunnen schrijven en kunnen zien waar de kinderen rond gewerkt hebben.

BELANGRIJKE OPMERKING

Voor de aansluitende bijeenkomst vanuit de parochie vind je tips in bijlage 1.

Op het einde van de viering van de eerste communie kan iemand van de parochie de tekst op p. 50 in het communieboekje lezen. Als dat niet gebeurd is, kun jij dat tijdens de volgende bijeenkomst in de klas in naam van de parochie doen. Nodig dan ook de kinderen uit om de mooiste zin uit de viering in hun boekje op te schrijven.

Bijlage I

Wat je kunt doen op de bijeenkomst vanuit de parochie ... (communieboekje p. 50)

Accent

De periode van de eerste communie is een drukke periode. Terecht gaat er veel aandacht naar praktische zaken en voorbereidingen. Toch is het belangrijk dat de kinderen tussendoor vooral het signaal krijgen dat die praktische zaken maar een klein aspect zijn en voorbijgaan. Veel belangrijker is het gebeuren zelf.

Steun bij de geloofsopvoeding in het gezin

- Je zou de ouders kunnen uitnodigen om in de drukte van de onmiddellijke voorbereiding van het feest ook even stil te staan bij de 'diepte' van het gebeuren. Je kunt hen daarvoor enkele hulpmiddelen aanbieden in de vorm van een kaartje per dag met een gedachte, een gebed, een aandachtspuntje als een aftelkalender tijdens de laatste dagen vóór het feest.
- Als je het eerste-communiciekrantje gebruikt om praktische informatie aan de ouders door te geven, mag je niet vergeten de balans in evenwicht te brengen door bv. voor de ouders ook een overzicht van de grote delen van de eucharistie te voorzien.
- In veel parochies wordt een laatste ouderavond ingericht waar praktische informatie én geloofsgesprek hand in hand gaan.

Riten en vieringen

Het klinkt evident, maar in de eerste-communicieviering moet natuurlijk vooral de tafeldienst aandacht krijgen. Soms dreigt dat moment wel eens (zonder slechte bedoelingen) verloren te gaan in de andere delen, die gemakkelijker naar kinderen kunnen vertaald worden.

Suggesties voor de parochiecatechese

- Je kunt met de kinderen praten over 'feesten' en 'vieren'.
- Je kunt een synthese geven van de grote delen van de eucharistie, waarover in de catechese op school, thuis en in de parochie stukje bij beetje werd gepraat.
 - Welkom, onthaal (zie bijeenkomsten 1, 2, 3 en 4)
 - Schuldbelijdenis (zie bijeenkomst 6)
 - Het Woord beluisteren (zie bijeenkomst 5)
 - Maaltijd houden (zie bijeenkomst 7)
 - Gezonden worden (zie bijeenkomst 8)

Daarbij kan je het tekstboekje van de viering gebruiken.

- Je kunt de vergelijking maken tussen een 'feestmaal' en een 'eucharistieviering'.
- Je kunt het verhaal van het Laatste Avondmaal vertellen en spelen met de kinderen.
- Als ook de concrete voorbereiding van de eerste communie in de parochie gebeurt, zal er (niet te overdreven veel) tijd moeten gaan naar het oefenen in de kerk. De bedoeling is zeker niet dat de kinderen een nummertje instuderen, maar wel dat ze gerustgesteld worden om ten volle deel te kunnen nemen aan het gebeuren.

Bijeenkomst 8

Dank je wel!

LEERMIDDELEN

Door de leerkracht te voorzien:

- 8 dubbele kaarten in de vorm van een ballon
- het misboekje van de eerste-communieviering

In de handleiding:

- het verhaal 'De prinses en de zwerver', p. 64 en 65
- Wat je kunt doen op de bijeenkomst vanuit de parochie ..., p. 63

In het communieboekje:

- proficiat vanuit de parochie, p. 50
- tot ziens!, p. 51
- het was reuzefijn!, p. 52 en 53
- dit doe ik samen met mijn ouders., p. 54
- je hoort bij onze parochie., p. 55
- terugblik, p. 56

Vooraf

Deze bijeenkomst organiseer je best vlak na de eerste-communieviering.

Maak 8 dubbele kaarten in ballonvorm. Vooraan nummer je ze van 1 tot 8. Binnenin voorzie je de volgende tekeningen:

- 1: tekening van de nadenkende Stijn (p. 3) en het woord 'kiezen'
- 2: tekening van Jezus (p. 11) en de zin 'ik en jesus'
- 3: tekening van de doopvont (p. 18) en de zin 'liese, ik doop je in de naam van ...'
- 4: tekening van Bram op weg naar kerk (p. 24) en de zin 'het huis van god'
- 5: tekening van het roepende kind (p. 31) en de zin 'jesus roept jou en mij.'
- 6: tekening van druiventros (p. 38) en de zin 'ik zeg ja en ik doe ja.'
- 7: tekening van een kerk (p. 9) en de datum van de eerste communie
- 8: tekening van het krokusje dat wuift (p. 51) en de zin: 'tot volgende week!'

Hang de ballonnen in een groep aan het bord, teken er touwtjes bij en schrijf er de volgende zin bij: joepie, wij deden onze eerste communie!

Joepie, wij deden onze eerste communie!

De kinderen vertellen wat ze op het bord zien: ballonnen. Ze lezen de zin: 'joepie, wij deden onze eerste communie!'

Geef de kinderen de kans om te vertellen over de voorbije viering in de kerk en het eventuele feest thuis.

TIP

Als de tekst in de kerk op p. 50 in het communieboekje niet werd gelezen in de viering, kun jij dat nu doen in naam van de parochie.

De kinderen nemen hun communieboekje op p. 50. Laat hen de ballonnen kleuren zodat de kerk er feestelijk uit ziet. Vraag hen dan om even terug te denken aan alles wat er in de kerk gezegd is en laat hen een zin of woord herhalen die ze niet willen vergeten. Je kunt de kinderen hiervoor hun misboekje laten nemen.

TIP

Voorzie eventueel zelf een aantal zinnen of kernwoorden die je op het bord schrijft.

De kinderen kiezen een zin (of een woord) en noteren die in hun communieboekje op p. 50.

Stijn en Liese deden hun eerste communie.

Vertel het verhaal over 'De prinses en de zwerver' in de hdl. op p. 64 en 65. Laat de kinderen kort reageren en vertellen of er in het verhaal dingen voorkomen die ze zelf ook hebben gezien of meegemaakt.

Lees als afsluiting van het gesprek het tekstje in het communieboekje onderaan op p. 51.

Een toffe viering

De kinderen nemen hun communieboekje op p. 52 en tekenen hun leukste herinnering. Geef hen daarvoor een tiental minuten de tijd en laat hen de tekening thuis afwerken.

TIP

Je kunt de pagina ook volledig thuis laten maken als er niet genoeg tijd is in de klas.

De kinderen vertellen wie ze allemaal willen bedanken voor de toffe dag van hun eerste communie. Noteer op het bord telkens de naam en de reden waarom ze die persoon willen bedanken. De kinderen nemen de gegevens over in hun communieboekje op p. 53.

Terugblik

Vertel de kinderen dat het werken rond de eerste communie nu voorbij is. Vestig opnieuw de aandacht op de ballonnen op het bord. Laat een kind de eerste ballon openen en vertellen wat erin staat. Houd een kort gesprek over de inhoud van deze bijeenkomst. Herhaal de werkwijze voor alle ballonnen.

Mogelijke vragen:

ballon 1:

- Wie zie je hier?
Stijn
- Welk woord staat erbij?
Kiezen
- Wat moest Stijn kiezen?
Of hij zijn eerste communie wil doen of niet.
- Weet je nog wat we in die bijeenkomst allemaal gedaan hebben?
Onszelf getekend, een vingerafdruk gemaakt, onze gezinsleden getekend (foto geplakt), ...

ballon 2:

- Wie zie je hier?
Jezus
- Wat staat erbij?
Ik en Jezus
- Weet je nog wat je bij deze tekening mocht doen?
Onze namen schrijven.
- Waarom schreven we onze namen?
Omdat iedereen welkom is bij Jezus
- Welk verhaal hebben we toen over Jezus verteld?
Over de kinderen die bij Jezus mochten komen.
- Wat hebben we nog meer gedaan?
Nummers in een puzzel gekleurd zodat we de zin 'ik en jesus' vonden, gebeden, gezongen, ...

ballon 3:

- Wat zie je hier?
Een doopvont
- Wat staat erbij?
Liese, ik doop je in de naam van ...
- Weet je nog waarover we toen verteld hebben?
Over het doopsel, over Liese die gedoopt werd toen ze al groter was, over Jezus die gedoopt werd door Johannes, ...

ballon 4:

- Wat zie je hier?
Bram die naar de kerk gaat.
- Wat staat erbij?
het huis van God
- Weet je nog waarover we toen verteld hebben?
Over alles wat er in de kerk te zien is, wat de priester doet tijdens een eucharistieviering, hoe we een hostie moeten ontvangen, ...

ballon 5:

- Wat zie je hier?
Een roepend meisje met woorden erbij
- Wat staat erbij?
Jezus roept jou en mij.
- Weet je nog waarover we toen verteld hebben?
Over mensen die ons roepen, het verhaal van Jezus die de leerlingen roept om met Hem mee te gaan, ...
- Wat deden we nog?
Dingen kleuren die wij kunnen doen om Jezus te volgen, ...

ballon 6:

- Wat zie je hier?
Een druiventros
- Wat staat erbij?
Ik zeg ja en doe ja.
- Weet je nog waarover we toen verteld hebben?
Over het verhaal van Jezus over twee jongens die moesten helpen in de wijngaard,
- Wat deden we nog?
Druiventrossen tekenen, de juiste weg zoeken om bij Jezus te komen, ...

ballon 7:

- Wat zie je hier?
Een kerkgebouw
- Wat staat erbij?
De datum van onze eerste communie
- Weet je nog waarover we toen verteld hebben?
Over alles wat we in de kerk gingen doen tijdens onze eerste communie, ...
- Wat deden we nog?
Alles tekenen wat op het altaar staat, invullen wat er allemaal op die dag gebeurde, ...

ballon 8:

- Wat zie je hier?
Een krokus die zwaait
- Wat staat erbij?
Tot volgende week
- Tot volgende week is een uitnodiging, maar waarvoor?
Om volgende week ook naar de kerk te gaan om samen eucharistie te vieren, dat we elke week uitgenodigd worden om naar de kerk te gaan, ...

TIP

Als de kinderen niet meer goed weten wat er gebeurde in de lessen, kun je het hen laten opzoeken in hun communieboekje.

De kinderen nemen hun communieboekje op p. 56. Daar vinden ze dezelfde tekeningen als in de ballonnen. Licht de opdracht toe: bij elke ballon staan drie gezichtjes. De kinderen denken terug aan wat ze in

elke les gedaan hebben. Ze kleuren het gezichtje dat het best aansluit bij hun gevoel: leuk, gewoon, niet leuk.

Als de kinderen klaar zijn, laat je hen bij elke ballon vertellen welk gezichtje ze gekleurd hebben.

TIP

Op basis van wat de kinderen vertellen, kun je het communieproject zelf evalueren en waar nodig, bijsturen.

Tot slot

De kinderen nemen hun communieboekje p. 1 en kleuren de laatste ballon.

Geef het communieboekje mee naar huis en vertel de kinderen dat ze p. 54 samen met mama en papa mogen maken. Ze kunnen ook hun tekening op p. 52 verder afmaken.

Nodig hen uit om het boekje samen met alles over hun eerste communie als herinnering aan die mooie dag te bewaren.

BELANGRIJKE OPMERKING:

Voor de aansluitende bijeenkomst vanuit de parochie vind je tips in bijlage 1.

Als er vanuit de parochie geen samenkomsten voorzien zijn om het communieboekje aan te vullen, kun je dit samen in de klas doen.

De kinderen nemen hun communieboekje op p. 55. Lees samen met hen de teksten en laat hen vertellen of ze willen blijven meedoen.

Eventueel kun je iets knutselen voor de mensen die je wilt bedanken.

Bijlage I

Wat je kunt doen op de bijeenkomst vanuit de parochie ... (communieboekje p. 55)

Accent

Dit thema is bedoeld voor na de eerste communie. Het zou mooi zijn als vanuit de parochie een duidelijke 'proficiat' kan klinken. Al te dikwijls beschouwt men de eerste communie als een aparte werking 'voor de kleine kinderen', terwijl het juist over de toekomst van de parochie gaat!

Steun bij de geloofsopvoeding in het gezin

- In een aantal parochies worden eerstecommunicanten en ouders na de viering extra uitgenodigd op een dankviering, waar de kinderen bij wijze van spreken hun 'tweede' (of derde, vierde, ...) communie doen.
- Sommige parochies sluiten de werking af met een gezinsbijeenkomst, waar meteen ook de kinderen van de volgende 'lichting' worden uitgenodigd, die dan hun voorbereiding officieel starten.

Riten en vieringen

- In deze viering kan bijzondere aandacht gaan naar de 'zending' aan het slot van een viering: mensen van overal hebben een uur samen gevierd en gaan dan weer hun eigen weg naar overal. Hopelijk heeft de viering hen gevoed om verder te gaan.
- Als er in de parochie op regelmatige tijdstippen gezinsvieringen zijn, worden de eerste-communicanten daar natuurlijk extra op uitgenodigd.

Bijlage 2

De prinses en de zwerver

Rien Broere

'Let op,' zegt de pastoor. 'Ik ga tellen. Maar ik tel ondersteboven.'
'Ondersteboven?' giechelt Stijn. 'Gaat de pastoor op zijn kop staan?'
'Dat heet achterstevoren,' zegt Liese. Ze zegt het zo hard dat de pastoor het kan horen.
'O ja,' lacht hij. 'Achterstevoren. Dat bedoel ik.'

Iedereen die in de kerk was, staat op het kerkplein. Maar het gaat natuurlijk om de kinderen die hun communie hebben gedaan. Zij zijn het belangrijkste. Dat kun je wel zien ook. Ze hebben hun mooiste kleren aan. Stijn lijkt wel een meneertje in zijn communiciekleren. En Liese voelt zich net een prinsesje. Haar jurk is prachtig.

Stijn en Liese en de andere kinderen hebben een ballon in hun handen. Liese heeft een blauwe. De ballon trekt aan het touwtje. Hij wil omhoog. Maar dat mag nog niet. Pas als de pastoor heeft geteld, mogen ze de ballonnen loslaten.

Wat is het toch een fantastische dag, denkt Liese. Wat was het mooi in de kerk! Er was muziek. Met alle kinderen hebben ze gezongen. Als je in de kerk zingt, klinkt je stem wel twee keer zo mooi, vindt Liese. De woorden blijven nog even boven je hoofd hangen, voor ze wegzweven. Liese heeft zo hard en zo mooi gezongen als ze kon. Nog harder en mooier dan ze thuis onder de douche wel eens doet.

Ze hebben samen gebeden. En de pastoor vertelde over Jezus. Wat Die allemaal deed om de mensen te helpen. Liese snapt wel dat Jezus heel bijzonder was. Ze is blij dat ze gelooft. Dan ben je een vriend van Jezus, vindt ze. En dat wil ze graag.

Maar het allermooiste was natuurlijk de communie zelf. Wat was Liese trots toen ze aan de beurt was. De pastoor gaf haar de hostie. Voorzichtig legde ze hem op haar tong.

Aan het eind van de mis hadden ze allemaal een ballon gekregen. Daarmee staan ze nu op het plein. 'Vijf ... vier ... drie ...' telt de pastoor, 'twee ... één ...'

De kinderen doen hun hand open. De ballonnen stijgen op. Liese houdt haar ballon nog even langer vast. Dan kan ze straks beter zien waar die van haar naartoe zweeft.

Precies op het moment dat Liese haar ballon loslaat, waait er een zuchtje wind over het plein. De wind speelt met Lieses ballon. Liese volgt hem met haar ogen.

'O nee!' roept ze, als ze ziet wat er gebeurt. De wind blaast haar ballon recht de boom in. Stijn heeft het ook zien gebeuren. Hij kijkt naar Liese. Hij ziet haar treurige gezicht.

'Ik klim wel even in de boom,' zegt hij.

'Ben jij gek!' zegt zijn moeder meteen. 'Met die mooie kleren aan?'

'Doe jij het dan?' vraagt Liese aan haar vader.

'Ikke?' zegt Lieses vader. 'Waarom?'

'Om te helpen,' zegt Liese. Ze kijkt naar de pastoor. 'Dat heeft Jezus ons toch geleerd, hè? Dat we andere mensen moeten helpen.'

De pastoor begint te lachen. Hij kijkt naar Lieses vader. 'Ja,' zegt hij. 'Dat is zo. Weet u wat? Ik geef u wel een zetje.'

De andere mensen beginnen te grinniken als ze zien hoe Lieses vader met hulp van de pastoor in de boom klimt. Hij trekt zich op aan een tak. Hij zwaait zijn been omhoog. Opeens klinkt er gekraak. Nu begint ook de pastoor te proesten van het lachen.

'O jee!' schrikt Liese. 'De tak breekt af! Straks valt papa!'

Ze snapt niet dat de pastoor daarom moet lachen. En niet alleen hij lacht. Iedereen giert het uit van pret. Dan ziet Liese het ook. Het gekraak kwam niet van een tak. Het kwam van de broek van haar vader. Hij is gescheurd. Maar Liese vader trekt zich er niets van aan. Hij gaat op een dikke tak staan en tikt de ballon los. Als een blauwe vogel verdwijnt Lieses ballon de lucht in.

De mensen klappen als Lieses vader weer op de grond springt.

'Je broek!' zegt Liese moeder. 'Moet je nu zien! Helemaal kapot.'

'Ach,' zegt Lieses vader. 'Dat kleine scheurtje.'

'Klein scheurtje? Man, je loopt erbij als een zwerver.'

'Ach ja,' zegt Liese vader. 'Zo krijgt mijn been tenminste een beetje frisse lucht.'

Als ze even later naar huis lopen, schudt mama nog maar eens met haar hoofd. Naast haar lopen Liese en haar vader. Hand in hand. Een prinses en een zwerver. En mama houdt van hen allebei.